

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nettó ár 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Staubert József.

Szombat, szeptember 19.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: Osztrák konspirációk.
Chamberlain lemondott.
Vilmos császár Bécsben.
Harc egy hitközségben.
Az alkotmány válsága.
Magyar képvisléltetés Lipcsében.
A színtársulat nyilatkozata.
Az aradi szövetség.
Asztalos Sándor hamvai.
Október előtt.
Ülés a kereskedők körében.
A báró-völgyén.
Tárcsa: Az első ősz hajszál. Írta: Maurice Cabs.
Csarnok: Antik beszélgetés. Írta: Tormay C.

Osztrák konspirációk.

Arad, szeptember 18.

Politikai érettségünk próbaköve volt a mai nap. Izzó zsarátnokot hajítottak közibénk, s az ország szívében nem borult tőle lángba az utca, künn a vidéken nem jutott kifejezésre zavargásokban a nemzettesten esett sérelem: hanem amott is, itt is szótalan fájdalom képében feküdt meg az események a közhangulatot; együtt ver a nemzet szíve, együtt működik milliók agya; a jelszó: *önérzet, nyugalom, bölcsesség.*

Az uralkodót, alkotmányunk kipróbált védőbástyáját, félrevezették rossz tanácsadók; a közélet kormányrudját előre nem látó kezek örvénybe hurcolták, s bekövetkezett egy válságos időszak, melyből nem vezeti ki a nemzetet más, csak higgadság, s melyben nem lehet végzetes más, csak a meggondo atlanság.

Az osztrák politikai viszonyok zűllött-ségének hosszú időközön át ragyogó hátterét képezte a magyar politikai élet rendezettsége. A kloákák mellett egy termékeny földdarab, a pocsolya közelében egy üde pázsit, melyen gyönyörűséggel pihent meg a külföld szeme.

Az osztrák parlament csapszékké sülyedt alá. Utcái síhederek garázdálkodtak a törvénykezés termében, ahol rongyokban hevert a nemzeti hecsület, elvesztette értékét az egyéni tisztesség, és megtépve, meghurcolva szégyenkezett a padozat porában a királyi család tisztelete.

Ausztriát nem lehetett alkotmányosan kormányozni többé.

A gyűlölet, a féktelen elvakultság tekintetével néztek reánk a monarkia másik feléből, látván, hogy itt az elvek becsületes harcában a nemzet és a haza jáváért dolgozik minden politikai párt.

Vérben forgó szemekkel figyelték, hogy a kormány mögött egy megingathatlan, egységes, izmos párt tömörült, melyre, ha jó ügyért ment harcba, minden körülmények között számíthatott a kormány vezetője. Sziklavár volt, kívülről bevehetetlen.

Ausztria fölött pedig megsuhogtatta bagoly szárnyait az abszolutizmus. Magyarországon törvénytisztelet, odaát a törvényes állapot csödj. Magyarországon teljes rend, odaát teljes felfordulás. Ugy kezdett alakulni a két állam természetrajza, hogy a monarkia súlypontja ide nehezedett közibénk.

Ez állapot tovább fejlődését pedig az

osztrák érdekek képviselőinek meg kellett akadályozniok.

Egy ködös téli napon sötét árnyalak surrant be a magyar törvényhozás ülés-termébe: a csontkezü obstrukció. A kísértet egy erélyes, magyar szívű kormányfő ellen öltöztették rémes fehér lepelbe Bécsben és — minek sok szót vesztetgetni rá — bizony úgy esett, hogy a kísértet oroszánt győzött. Bécs lesújtotta rá az első csapást.

A bomlási processus megkezdődött. A kormányok kipróbált támaszára: a nagy szabadelvű pártra rá erőszakolták a nemzeti párt szerelmét. Még ökölbe volt szorítva mindkettőjük keze, de a Lajtán túli örömszülok már beleringatták az új házasokat a mézeshetekbe. Sietni kellett, hogy mielőbb utolérjük Ausztriát. Rohanni kellett a zűllés lejtőjén, hogy egyszerre bukjon bele a pusztulásba a monarkia mindkét fele.

Sikerült. Egy tchetlen, hiu kormányelnök odavezette a magyar parlamentet, ahol az osztrák volt: a munkátlanságba, a tespedésbe, a cédaságba.

Most már nem kellett félni a bécsi konspirálókna, hogy Magyarország lesz a monarkia központja; nem kellett tartaniok attól, hogy amíg odaát az alkotmány felfüggesztése válik szükségessé, addig Magyarországon parlamentáris rendben, és tán gazdaságilag is különválva intézheti a nemzet az ország sorsát. Most már együtt evezünk a lélekvesztőben.

Az abszolutizmus pedig, melynek kiala-

Az első ősz hajszál.

Írta: Maurice Cabs.

I.

A teremben meggyújtották a lámpacsillárokat, melyek tejüvegek által mérsékelte fényt vetettek egy csomó mezitelen vállra és egy sereg frakkos alakra. A rikkancsok versenyt ordítottak: „Valence a szép Valece!” A lapok hírt adtak egy új Mignonról, aki csak nemrég jött át a dollárok hazájából. A kritikusok és hírlaptudósítók sietve ölnöttek az Opera Comique-be, hogy lássák a Párisban eddigelé még ismeretlen, a külföldön azonban már régóta ünnepeelt művésznőt, a kinek nevét óriási falragaszok hirdették mindenfelé.

Georges Maurey, a legdivatosabb tárcairó, bajuszát pederve ült le zsöllején. Nem érdekli a darab iránt, amelyet már számtalanszor látott és inegadással várja a sokszor átélte operát. Buskomoran szívja magába a sajtóságos színházi levegőt, amelybe bodító hatással vegyült el a por, az illatszert, a rizspor és a karzaton elfogyasztott narancsoknak szaga.

— Georges, pszi! szól egy jól meghízott, pápaszemes ur, akinek fejét lapos karimájú nevetséges formájú kalap fedi. Saumbreuil, újságíró társa az, ki most feléje közeledik és kezét nyújtja.

— Bemutassalak az új divatnak? Csodálatos kedveseim! Feltétlenül nagy sikere lesz.

— Eh!

Mauroy untatott arcot vág és egyáltalán nem látszik kíváncsi ak. Éles, sokszor keserű kritikus, aki nem szeret azoknak közelébe jutni, akik áldzataivá lehetnek. Saumbreuil azonban már karon fogta és miközben elszédíti a beszédével, felvezeti a színpadra. Ott, a függöny mögött, a gépész hada felforgat mindent. A még nem teljes díszletek közt a szel jár és a távolból füttyök hallatszanak. Most mind a ketten álmennnek egy sötét fekete folyosón, mely oly nedves, hogy vállalkat is megvizezi és a dol a lobogó gázláng alig világít valamit.

— Itt vagyunk! — Szól Saumbreuil.

Ez az egyik oldal folyosón, ahová nevekkel és számokkal jelzett apró ajtók egész sora nyílik, halkan megkopogtatja azt, amelyen „Mirza kisasszony” az új Mignon neve van feltüntetve.

Az öltöztetőné bevezeti őket egy kacér, élénk színű, virágos kárpitokkal díszített szalónba, mel nek falai művész arcképekkel vannak teleaggatva.

A tükör előtt egy hölgy ül. Nem nagy. Gömbölyűek az idomai és remek haja szabadon lóg le vállaira. Rózsás arcborán itt ott elhúzódik ugyan egy kis redő, de azért az a csábítóan érett gyümölcs ő, akit az illatszerek

tutkaiba beavatott párisi 80—85 éves becsül, a tapasztalatlan csak 27 évesnek tartja.

— Asszonyom, mondá Saumbreuil, engedje meg, híres kollégámat bemutatnom, aki...

A művész megfordul. Tekintete a látogatóval találkozik.

— Georges, kiált hirtelen...

— Fauvette!

— Mintha ismernénk egymást, dörmög Saumbreuil meglepetve. Talán van is valami mondanivalójuk. Éltünk...

— Fauvette! ... Mirza! ... Te vagy a nagy művésznő? Te vagy az, akit atehtesség fényugara övez, aki úgy aratod a dicsőséget...

És mialatt kezénél fogja, tizenöt évvel pillant vissza, diákkori emlékeibe. Újból maga előtt lát a kis barátnéját, akinek álmódzó szeméből az ég azurkékje csillogott. Oly szép volt ő, oly édes, oly tapasztalatlan és oly igen jó leány! Nevetett mindenén! Ugrált, tapsolt, mint a gyermekek és énekelt, dalolt reggeltől napestig. Igazi kis tücsök volt. Ezért is nevezték el Fauvettenek.

Oh! Azok a szép idők a Gay Lussac utcái ház padlásszobáskájában. Amikor megismerkedett vele, még alig tudott olvasni. Tanítója lett és ő tanult. Csillapíthatatlan tudásvágy égett benne. Amikor mesterét ámulatba ejtette gyors haladásával, büszke megelégedés-

kultak konturjai, immár egyszerre ölelheti át Magyarországot és Ausztriát...

A pártkeretek szétbomlottak ma, a magyar-pártban találkozott az egész ország. E párt keretén belül azonban fogjuk be az izgatók ajkait, kössük meg a gyújtogatók karját, s a válságos időben is törvény-szeretettel és a király iránti tisztelet legyen a magyar nemzet disze. Meg fogjuk menteni az alkotmányt, ha fegyverünk lesz hozzá az önérték, nyugalom, bölcsesség.

* *

Vilmos császár Bécsben.

(A bécsi császártalálkozás.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 18.

Vilmos német császár ma Bécsbe érkezett. Bizonyos, hogy a német császárnak és királyunknak nagy jelentősége van; hivatalos nyilatkozatok tagadják, mintha az legkevésbé is összefüggne a magyar politikai válsággal, de azt nyíltan beismerik, hogy a császártalálkozás alkalmával a balkáni helyzet megbeszélés tárgya lesz s így valószínű, hogy a császártalálkozásnak messze kiható következményei lesznek.

A német császár Bécsbe érkezéséről a következőket táviratozzák:

(Bécs-Ujhelyen.)

Vilmos császár Bécsbe utazván, ma reggel 8 óra 30 perckor érkezett átutazóan Bécs-Ujhelyre. A pályaudvaron fogadtatására megjelentek Üxküll gróf hadtestparancsnok, Drahtschmied tábornok, Stahl helytartósági tanácsos és dr. Neumayer helyettes polgármester.

Nyolc óra 5 perckor érkeztek Bécsből Bülow gróf birodalmi kancellár, Wedel gróf nagykövet, Lucanus kabinetirodai igazgató, Plessen főhadsegéd és Külsenheseler főhadsegéd, Schirsky követ és Schmettow gróf őrnagy főhadsegéd, valamint a német császár mellé bécsi tartózkodása alkalmából beosztott diszszolgálatot tevők. Nyolc és fél órakor robogott be az udvari különvonat. A pályaudvaron felállított diszszázad,

a melyet a 17. vadászszázaló állított ki, tiszteltet.

A német császár, ki osztrák-magyar tábornoki egyenruhát viselt, Eulenburg főudvari marsall és Löwenfeld tábornok kíséretében hagyta el a szalonkocsit és fogadta a diszszázadot vezénylő százados jelentését. E re őfelsége a diszszázad élén felállott Üxküll gróf, Drahtschmied és Jakobs tábornokokhoz lépett, mindegyikkel kezet fogott és kegyesen üdvözölte őket. Miután még a vadászok parancsnokának is kezet nyújtott, ellépett a diszszázad előtt, kísérve a már nevezett funkcionáriusoktól.

Majd bemutatták a császárnak a diszszolgálatra beosztottakat. A császár a melléje beosztott urak valamennyiének kezet nyújtott és egy ideig társalgott Montecuccoli gróf altengernaggyal és Albori báró tábornokszernagy hadtestparancsnokkal. Ezután őfelsége gróf Bülow birodalmi kancellárhoz, Wedel gróf nagykövethoz és Lucanus kabinetirodai igazgatóhoz fordult, a kikkel egy ideig szívélyesen beszélgetett. Miután őfelsége a többi fogadtatására érkezett urakat is üdvözölte, újból Üxküll gróf hadtestparancsnokhoz fordult, akivel addig beszélgetett, míg Eulenburg gróf főudvari marsall nem jelentette a császárnak, hogy elérkezett az indulás ideje. A diszszázad újból tiszteltet. 8 óra 42 perckor folytatta a császár útját Bécs felé.

(Fogadtatás Bécsben.)

Fél tíz órakor érkezett Vilmos császár Bécsbe. A vasuton őfelsége, a főhercegek és az uralkodó család több tagjai szívélyesen üdvözölték. Dacára a hűvös és borus időjárásnak, már a korai reggeli órákban a Burg és a déli vasut közötti uton sok ezer ember gyűlt össze a magas vendég üdvözlésére.

A város ünneplést öltött. Különösen díszes a déli vasut előtt elterülő tér, a Károlytér és a külső Burg-kapu előtti tér. Mind a három helyen diadalkapukat állítottak fel, a melyeket gazdagon díszített obeliszek, virágfüzerek, a birodalmi sas és a császári korona ékesítenek. Az egész uton babérral, díszített zászlóárbócok vannak felállítva.

Már kora reggel felállították a sorfalat alkotó csapatokat, összesen 25 és háromnegyed zászlóalj gyalogságot, 18 század lovasságot és 10 üteget. Utóbbiak a külső Burg-kapu előtt foglaltak állást. A külső Burgtéren a Károly főherceg szobor közelében állottak fel a szol-

gálatban nem lévő tábornokok, törzs- és főtiszték. A csapatok, melyek díszben, zászlóval és zenével vonultak ki, Lipót Szalvátor főherceg vezénylete alatt állanak, ki a déli vasutnál állott fel.

Kilenc óra körül őfelsége német tábornagy egyenruhában, a fekete sasrend szalagjával, megindult a pályaudvar felé. Az uralkodót egész útján lelkes ovációkban részesítette az óriási közönség. Ezenközben a virágfüzerekkel és a két birodalom zászlóival díszített pályaudvaron összegyűltek az itt időző főhercegek, ugymint Ferenc Ferdinánd, Ferdinánd Károly, Lajos Viktor, Jenő és Rajner főhercegek kíséretükkel, a helytartó, a rendőr főnök, a polgármester, a városparancsnok, a német nagykövetség tagjai, báró Liebig főkonzul, dr. Vivenot alkonzul, továbbá a bajor és szász követ, Szögyén-Marich nagykövet nejevel, a budapesti és brünni főkonzulok, a német nagykövet neje, a német birodalmi egyletek, közöttük a nyugalmazott tisztek német egyesülete. Azon főhercegek, a kik német ezredek tulajdonosai, az illető egyenruhát viselték német rendjeikkel díszítve.

Őfelsége először a főhercegeket és a megjelent méltóságokat üdvözölte, majd a főhercegek kíséretében a pályaudvarra ment, ahol elhaladt a zászlóval és zenével megjelent diszszázad előtt.

(Üdvözlés.)

Pont fél 10 órakor robogott be a különvonat Vilmos császárral. A porosz himnusz hangjainál hagyta el Vilmos császár, ki lovassági tábornoki egyenruhát viselt a Szent István-rend szalagjaival a kocsit. Az uralkodók üdvözlése rendkívül, szívélyes volt. Vilmos császár, miután kiszállt a szalonkocsiból, őfelsége felé sietett, megölelték és háromszor megcsókolták egymást, szívélyesen kezefogtak és több percig beszélgettek egymással.

Miután Vilmos császár a főhercegeket üdvözölte és a megjelent méltóságokat bemutat-ták neki, a bajor és szász követekhez fordult, kikkel hosszasan társalgott, míg királyunk Bülow gróftól és Wedel nagykövettől szökölt meg. A beszélgetés igen sokáig tartott. Vilmos császár szemlátomást nagyon jókedvű volt és a fölött való örömeinek adott kifejezést, hogy a nyugalmazott német katonatiszti egylet tagjait láthatja maga körül. Ezután mindkét uralkodó

sel vetette hátra fejét, mintha minden újabb sikerévei multjának folját enyesztetné el. Kivált képp a zene vonzotta; órák hosszat elábrándozott a zongoránál... Hogy is esett, hogy szakadás történt köztük? Egy kis veszekedés féltékenységből. Georges elutazása a szünidőre; Fauvette örült kívánsága, hogy színházhoz megy... Amikor a diák visszatért újból, a fészek üres volt. Teljes három napig sirt miatta! És ime, a sors most újra összehozta őket...

Mirza beszélni kezdett. Elmondta, mint lépett fel először vidéki színpadokon, hogy mily undor, csüggedés fogta el, mint siratta elvesztett illúzióit... Aztán végre a siker órái következtek — idegenben persze, mint rendesen. Beszélt aztán diadalairól, bódításairól; még telivér hercegek is futottak utána.

— Kész mindenki? — ordít egy dörgő hang a folyosón. Vigyázz! Mindenki a helyére, az első felvonáshoz... csöngötnék!

— Majd felvonásközben! — szól Fauvette és miközben a színpalak mögött csöngötnék, Georges visszatér a terembe. A függőnyt felhúzzák...

II.

Páratlan siker volt. A művésznő felől elterjedt dicsőhimnuszok messzire elmaradtak a valóságtól. Mirza nemcsak nagy művészettel, de lelkével is énekelt. Oly viharos volt a csodálkozás, a tetszés, hogy a nézőtérben ülő höl-

gyek nemcsak bokrétaikat, de ruhaik virágdíszét is lelkesedve dobták a színpadra. Georges Mauroy ámult bámult. Honnan a kis Fauvettenek ez a nagy tehetsége? Ez a tetszés, a lelkes közönségnek ez a végtelen tüntetése azonban mégis gondolkozóvá tette őt, sőt el is szomorította. A színpadi dicsőség iránt érzett megvetésében, a kulisszák világa iránt táplált és soha nem titkolt ellenszenvében, Georges más környezetet kívánt volna Fauvettenek. A váratlan találkozás új életre keltett benne olyan érzéseket, melyeket már rég kihaltaknak vélt — és olyan illúziókat, melyekről azt hitte, hogy már rég elveszték.

Amikor ifjú korát visszavarázsló álmában feltekintett a csillogos égre és a végtelenség kéjes mámorában sülyedt el, úgy érezte, mintha egy lélek szállna hozzá, mintha halkan beszélne dallamhoz hasonlóan, mely kedveskedni akar neki. Ez eszményi lélek felé tárta sóvárgó karjait, ez tanította meg a reményre és az élet szeretetére. Egyetlenegyszer azt hitte, hogy beteljesedik az álma — Fauvetteben. És miután megsiratta az eltűnt boldogságot, amikor azt hitte, hogy az örökre elveszett, a véletlen most eléje hozza annak emlékét egy színpadi királynő alakjában, amilyen oly igen sok van.

Azért is, amikor Mirza még a viharos párisi tapstól reszketve, felszólította őt öltöztetésében, hogy mint barátja, színpadi pályatársainak társaságában vele vacsorázzék, Georges

a saját szívétől félt s mindenféle ürügygyel mentegetődzött.

Amikor aztán szomorkodni látta a művésznőt, szégyelte hazugságait.

— Mondok valamit, szól aztán. Mirza nem feledtetheti el velem a kis Fauvettet. Emlékszel-e még nagy sétáinkra, falusi ebédeinkre, amikor apró fogaiddal oly vígan rágtad a rozsenyert? Hát igazán örökre eltűnt az a szép idő? Egy napra... csak egyetlenegy napra, légy újra Fauvette! Felejtsd el a színházat és menjünk el ismét nagy erdőbe, ahol vén, magas fák állnak: a hajnal első nap-sugarainál nevéssünk, daloljunk, mint husz év előtt.

Mirza nevetett e szavakra. De aztán örömmel fogadta az indítványt és a legközelebbi vasárnapra tűzte ki a kirándulást.

— Mosó ruhát veszek fel és pazarul fogok mulatni!

III.

Mauroy lázas izgatottsággal várja a vasárnapot. Régi, gyöngéd, szenvedélyes szerelmének minden bátorsága újból fogva tartja. Erzi, hogy minden tapasztalatának és csalódásának ellenére Mirzát az első perctől fogva csak úgy szereti, mint Fauvettet szerette. Valamely lelküzdhetetlen hatalom minden pillanatban eléje varázsolja azt a bűvös jelenséget.

— Mi haszna hát a megöregedésnek, kérdi magában.

ellépett a díszszázad előtt és a kimenethez tártak, ahol kocsi szállításra.

Viharos hoch-kiáltások között kezdte meg a kocsit, követve a főhercegek és a méltóságok fogatát, és az Allee-uton, a Károly-téren, az Opera és Burggraben átment a Burgba. Az uralkodókat az egész uton a közönség zajos ovációi kísérték. Vilmos császár folyton barátságosan intett köszönetet a fogadtatásért. A midőn a menet a külső Burg-kapuzhoz érkezett, felvonták mindkét uralkodónak a lobogóját, miközben a Mária-Terézia téren felállított tűzérő, mely már a császár megérkezését is 24 ágyulövessel jelezte, 24-et lött.

Rövid idővel ezután megállott a menet a Burgnál. Itt összegyűltek a koronás vendég üdvözlőre *Lichtenstein* herceg első főudvarmester, *Koloniecki* gróf főszertartásmester, aki a császárt lakosztályába vezette, hol *Mária Terézia*, *Mária Annunciata* és *Mária Valéria* főhercegnők üdvözölték. Ezután bemutatták Vilmos császárnak a Burgban összegyűlt méltóságokat, s pedig a közös minisztereket, élükön *Goluchowski* gróffal, *Apponyi* gróf udvarnagyt, a legmagasabb udvari méltóságokat, az osztrák kabinet tagjait, élükön *Körber* dr. miniszterelnökkel, *Khuen-Héderváry* gróf miniszterelnököt, *Beck* báró vezérkari főnököt, *Spaun* báró tengernagyot, a haditengerészet parancsnokát, a legfelsőbb központi hatóságok fejeit és a csapatok főfelügyelőit. Rövid cerce után, melyben királyunk a jelenlevőket bemutatva vendégének, Vilmos császár visszavonult lakosztályába. Háromnegyed 9 órakor eső keletkezett, mely azonban hamarosan megszűnt.

(A császártalálkozás célja.)

A *Neue Freie Presse* egy munkatársa meginterwiewolta azon német politikuskor egyikét, a kik a német császárt bécsi útjára elkísérték. Ez a politikus a leghatározottabban megcáfolta azt a híresztelést, mintha Magyarország belügyei a császár találkozás alkalmával szóba kerülnének. Kijelentette azt is, hogy a keleti kérdés ugyan szóba fog kerülni, de a beavatkozásról egyelőre szó sincsen.

Vilmos császár ma *Khuen-Héderváry* miniszterelnöknél leadta névjegyet. A császár Hédervárynak a porosa koronarend érdemkeresztjét adományozta.

Ebben a hangulatban távozott szombaton éjjel irodájából, ahol napi munkáját végezte, a mikor levelet kézbesítenek neki. Illatos küldemény volt, a címzése női kézre vall. Balsejtéssel elteleve felbontja és elolvassa:

„Végzetlen vagyok, kedves barátom, kirándulásunk azonban lehetetlenné vált. Táviratot kaptam Londonból. A gróf holnap érkezik és a pályaháznál kell őt várnom. Valamelyik legközelebbi estén elvárak a színháznál. Boldogtalan Fauvette.”

Az aranyalmok a szélvihar szárnyain repültek el.

— A gróf érkezik, nevet Mauroy keserűen. Egy újabb illúzió semmisült meg. Nagy ostobaság is, ha negyven éves korában még illúziókat táplál valaki.

Eldobja szivarját, mely már nem izlik neki és hazafelé indul. Hideg és ködös volt az áprilisi éj. Egyszerre heves fájdalmat érez vállában.

— Pompás, gondolja magában, az első csúsz!

Lakására érve, amint inasa távozik és hideg szobájában egyedül marad; odaáll a tükrö elé.

— Vén fickó... ostoba vén fiú! — dörögte magában szomorúan.

A tüzkörkép hájában most először látja meg az ősz szálakat.

Szögyény-Marich László berlini osztrák-magyar nagykövet látogatást tett Khuen-Hédervárynál, a kivel hosszabb ideig értekezett.

(A német császár kitüntetésével.)

A német császár itt időzése alkalmából *Rampelt* Adolf lovag udvari tanácsos, jóság-kormányzónak a korona rendjeles csillagot, *Nemegyei* Akos királyi tanácsos, bérlyei uradalmi igazgatónak a II. osztályú vörös sasrendet adományozta. A főerdészeknek a IV. osztályú korona-rendjeleket, az erdészeknek arany órákat a császár iniciáléjával ajándékozott. A német császárt a baranyai népviselet annyira érdekelte, hogy kijelentette, hogy ezek megtekintésére legközelebb, ha ismét eljön, magával hozza a császárnét is. *Frigyes* főherceghez bucsuzáskor így szólott: „Ha megengeded, csakhamar újból eljövök.”

A tegnapi népünnepélynél, mikor a dályokisokácok táncoltak, a legszebb sokác lánynak a császár maga adta a díjat, majd megjelölte a lányokat, kiket Izabella főhercegnő Kőröserdőn fog a császár számára leányképezni.

Chamberlain lemondott.

(Kormányválság Angliában.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 18.

Kitört a válság Angliában: Chamberlain nemcsak a modern Angolországának, hanem egész Európának egyik legnagyobb államférfia beadta lemondását. Hogy mit jelent ez, nem kell külön kiemelni. Mellette egészen eltörpül két miniszter társának, *Hamiltonnak* és *Ritchienek* a lemondása. Sőt eltörpül maga az egész angol minisztérium is, amely Chamberlainen győzve a kormányon marad. Jelentős csak az hogy Chamberlain kiadja kezéből a kormányzás gyöplőjét; hogy megillető helyét odahagyja az, aki Anglia történelmében új korszakot nyitott s az új korszak alapját nagy tettekkel és nagy eszmékkel vetette meg.

Chamberlain műve Dél-Afrika meghódítása: erőszakos, embertelen mű, az érzésünk szerint, de angol érdeket vitt előre, óriási lépéssel. Ez hogy nem pusztán érdek vezette, hanem messzelátó politikai koncepció, megmutatta azzal a programjával, amelyet a dél-afrikai háború diadalmas befejezése után fölvetett. Minden angol terület erkölcsi és gazdasági egysége: ez az a nagy gondolat, amelylyel a lemondott miniszter új formát és új tartalmat adott a lord *Beaconsfield* imperializmusának. Hatalmas koncepció, amely közösségbe foglalja össze a világ valamennyi britjét s az eddig országhatárokhöz kötött nemzeti eszmét az egész földgömbre terjeszti ki.

Ami a mostani válságot tulajdonképpen felhőzte, csak a nagy gondolat megvalósításának egy eszköze volt. Mert ezt a gondolatot Chamberlain valóra akarta váltani még az angol gazdasági tradíciók halomra döntésével, sőt gazdasági áldozatok árán is. Védvamos politikát hirdetett a szabad kereskedelem ősi hazájában. Gazdasági háborút prédikált azoknak, akik a nyitott ajtó politikájának fogalmát kitálaták. Képtelennek tetszik a szándék s ezért szállt vele szembe mind az az államférfi, aki régi tradíciók nyugalmas ösvényén szeret járni.

Chamberlain a legutóbbi londoni minisztertanács állásfoglalásából levonta a konzekvenciákat. Atengedte a teret azoknak az államférfiaknak, akik tehetetlen szemlélői voltak a Chamberlain nagyszabású tevékenységének. De a hatalmon maradottak diadala csak látszólagos. Chamberlain egyénisége oly nagyjelentőségű, hogy nélküle, ellene angol kormány meg nem állhat. Es ha pusztán lemondása nem vonja maga után *Balfour* kormányának bukását, akkor vég-

leges győzelme, ha előbb nem, a legközelebbi parlamenti választásokon következik be.

Londonból táviratozzák: *Balfour* hosszabban választott Chamberlain lemondó levelére. Sajnálattal vett tudomást — ugymond — Chamberlain lemondásáról, a melylyel szemben nem nyilatkozik, tekintettel azon körülményre, hogy hogy Chamberlain azt hiszi, hogy ezzel a birodalmi egység ügyét a legjobban szolgálhatja és a feletti megelégedésének adott kifejezést, hogy Austen Chamberlain a kabinetben marad. Megengedi, hogy elérkezett az idő Angliának a másik államokhoz való kereskedelmi viszonyaiban beálló változásra. Chamberlain azt hiszi, hogy az anyaországnak a gyarmatokkal való szorosabb pénzügyi politikai uniója mindkét részre nézve előnyös volna. Az egyetlen nézeteltérés közte és Chamberlain között csak azon törvényjavaslatokra vonatkozik, a melyek az élelmiszerek megadóztatását tartalmazzák, a mire a közvélemény még nem érett meg. Kétségkívül igazuk van azon tanácsukkal, hogy a pénzügyi politikai reformok ezen részét ne kössék össze felbonthatatlanul a többiekkel.

Magyar képzőművészet Lipcsében.

(A kiállítás előismerése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 18.

A Lipcsében rendezett magyar képzőművészeti kiállításnak, amely a múlt héten nyílt meg *del Vecchio* híres kiállítási termeiben, nagy és mélyreható sikere van. A lipcsei újságok hosszú cikkekben ismertetik a tárlatot és a legelső rangú lipcsei műkritikusok, mint például dr. *Kühn*, *Kiesling*, *Dachne* valóságos elragadtatással nyilatkoznak a kiállított képekről és a magyar modern művészetről.

Érdekes, hogy valamennyi kritikus azt konstatálja, hogy ez a kiállítás a magyar festészet önállóságáról, magyar sajátosságáról és a müncheni és párisi hatás alóli emancipáltságáról tanuskodik. Dr. *Kühn* így ír többek közt a *Leipziger Neueste Nachrichtenben*:

„A nyugateurópai, különösen a német kultúrával kapcsolatban, anélkül azonban, hogy szolgálai utánzata volna, olyan nemzeti művészet fejlődik Magyarországon, amelynek nagy jövőt kell jósolnunk. Ha ezekbe a kiállítási termekbe lépünk, olyan festészetet találunk bennük, amely elsősorban jó festészet akar lenni, s amely a szinharmonia kultusza, a tónusok, a verőfény szépségeinek, az árnyékok és hűvös napvilág hatásainak kultusza. A természet színeinek éles megfigyelését, azt a gazdag buja kolorizmust, s amely az impresszionizmus maradó hatása, találjuk ezeken a jó képeken. Milyen más művészet, ez mint a még tegnapi magyar festészet, amely csupa historiai és kosztumkép volt s amely külső technikai ügyességnél egyebet nem adott.”

Ugyancsak hosszú ismertetést szentel a kiállításnak a *Leipziger Tagblatt*, szintén azt mondja, hogy a magyar festészet e kiállításon önállónak, sajátosan magyarnak mutatkozik be. A különös világító színezést, s mély, buja tónusokat, a széles előadást, az eleven jellemzést dicséri a bemutatott képeken.

A *General Anzeiger* hosszú tárcsa cikkben ismerteti a kiállítást, a *Leipziger Rundschau* is nagy dicsérrel szól róla. A magyar kiállítás sikere annál nevezetesebb, mert vele egyidőben ugyancsak *del Vecchio* termeiben Logan-tini-kiállítás van. Jellemzi a sikert az is, hogy a tárlat rendezőjét újabban *Hamburgból* és *Drezdából* is megkeresték, hogy rendezzen ott is kiállítást a modern magyarok műveiből.

Az alkotmány válsága.

A hadiparancs következményei.

(Megtagadott adószedés. — Csanádmegye állásfoglalása.)

— Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 18.

A királyi hadiparancs nyomán nem jártak olyan események, a minőket a forradalmat sejtő lelkek vártak, azonban annak hatása még is jelentős mozzanatokban nyilatkozott meg. Így *Félegyháza* városa megtagadta az adószedést s az önkéntesek toborzásában való közreműködését; *Csanád* vármegye szabadelvű pártja erőteljesebb formában tette magáévá a *debreceni határozat*ot, a megye közgyűlése pedig megtagadta a virilisták névjegyzékének összeállítását. Mindazonáltal az ország nyugalmát nem bolygatta meg nagyobb esemény, aminőtől a hadiparancs hatásának első, kínos pillanatában tartani lehetett.

A hadparancs kiadásának története, előzményei teljes hitelességükben ma se tudhatók. *Héderváry* miniszterelnök ma ismét kijelentette, hogy ő nem tudott előzetesen a hadparancs tartalmáról. Ellenben valószínűnek látszik, hogy *Szell Kálmán* és *Andrássy Gyula* gróf előre tudtak annak tervéről és tendenciájáról.

A függetlenségi párt holnap benyújtja a képviselőház összehívását sürgető kérvényét a Ház elnökéhez. Ebben legkésőbb e hó 23-ára kéri a képviselőház összehívását. A jövő héten a szabadelvű párt is megtartja régóta várt konferenciáját. Ennek határozatából a képviselőház valószínűleg feliratot intéz a királyhoz a nemzeti követelések minimumáról, de abban benn lenne már a magyar vezényszó gyakorlati érvényesüléséről való lemondás.

A hadiparancs következményeiről még egyebet nem igen lehet tudni. Khuen ma Bécsben volt, de a király a ki fejedelmi vendégének, Vilmos német császárnak fogadásával volt elfoglalva, csak holnapra adhatott audienciát a magyar miniszterelnöknek.

A mai eseményekről a következő távirati tudósításokat vesszük:

Az adószedés megtagadása.

Kis-Kunfélegyháza város képviselőtestülete ma délelőtt elhatározta 69 szavazattal 33 ellenében, hogy az állami adók a közpénztárnál fizetésre nem fogadtatnak el. Ezenkívül elhatározták, hogy a három évet kiszolgált katonák szabadságolása iránt feliratot intéznek a képviselőházhoz és mindezeket közölni fogják az összes városokkal hasonló intézkedések megtétele végett.

A rendkívüli közgyűlésen, a melyen ezt elhatározták, *Szerelemhegyi Károly* dr. polgármester előterjesztette, hogy a képviselőtestület számos tagja ma rendkívüli közgyűlés egybehívását kérte a felmerült politikai események tárgyában. Feihívja *Seress István* adóügyi tanácsnokot, hogy ez irásban benyújtott indítványt terjessze elő.

Seress István tanácsnok előterjesztése és *Fazekas István* dr. ügyész hozzászólása után *Tóth Imre* városi képviselőtestületi tag előszóval is megindokolta indítványát, amely a mai politikai helyzettel szemben, a város álláspontját körvonalozta. Számos képviselőtestületi tag hozzászólása és másfél órai vita után a képviselőtestület a következő határozatot hozta, a melyet hirdetmény alakjában is közzétett.

selőtestület a következő határozatot hozta, a melyet hirdetmény alakjában is közzétett.

Határozat.

Az 1867. évi X. törvénycikk a törvényhozás által meg nem szavazott adók beszedését törvénytelennek nyilvánítja. Ennek következtében a város képviselőtestülete utasítja a város adóhivatalát, hogy *semmiféle állami adót ne szedjen* mindaddig, a míg a törvényhozás által megszavazva nem lesz. A város közönsége közhirdetmény útján haladéktalanul értesítetik, hogy a folyó évre meg nem szavazott állami adókra a város adóhivatala *semmiféle befizetéseket nem fogad el és hogy ily összeget az állampénztárba be nem szállít.*

Együttal erélyesen tiltakozik a város képviselőtestülete az ellen, hogy a harmadik évüket kiszolgált katonák október elsején tulbenntartassanak és hogy meg nem szavazott ujoncok toboroztatásának. Ehhez hivatalos közegei által segédkezet nem nyújt. Együttal a képviselőházhoz sürgős kérelmet intéz, hogy az erre vonatkozó törvénytelen rendeletek visszavonassanak és fölkeri a város országgyűlési képviselőjét, hogy a város ezen kérelmét az országgyűlés előtt tolmácsolja.

Jelen határozat foganatosítására a képviselőtestület kiküldi *Keserü Antal*, *K. Szabó János* és *Kocsis Sándor* városi tanácsosok vezetésével hét városi képviselőtestületi tagból álló bizottságot, azon utasítással, hogy a város lakosságát a jelen határozatról előszóval való közhírré tétel útján haladéktalanul értesítsék.

A határozat elfogadása és kimondása után az említett bizottság megjelent a piac téren, a hol az esős idő dacára a polgárság igen nagy számmal jelent meg.

Keserü tanácsos a határozatot hirdetmény alakjában élő szóval is közzétette, *Tóth Imre* képviselő pedig azt hosszabb beszéddel kísértte, a melyet a közönség meg-meg ujló viharos éljenzéssel fogadott.

Fővárosi tudósítónk táviratozza: A fővárosi bizottsági tagok körében mozgalom indult meg az iránt, miszerint a közgyűlés mondja ki, hogy a főváros adóhivatalai az exlex alatt az állami adóttöbbség nem fogadják el.

A képviselőház összehívása.

Budapest, szeptember 18.

A képviselők ma szinte pártkülönbség nélkül *Apponyi Albert* gróf képviselőházi elnök megérkezését várták, hogy vele a képviselőház ülésének egybehívását és a pártok követendő magatartását megbeszéljék, mert szabadelvűpártiak és függetlenségek egyaránt azt hangoztatták, hogy tegnapról kezdve nincs pártkülönbség, ledőlnek az oszlopok és mindenkinek együtt kell hogy érezzen egymással.

Tóth János a függetlenségi párt alelnöke táviratozott *Apponyi Albert* grófnak és *Kossuth Ferenc*nek, kérve őket, hogy siessenek Budapestre. Mindketten ma délután érkeznek a fővárosba. *Apponyinak* megérkezése után *Tóth János*, *Barta Odón*, *Szatmári Mór* és *Hegedüs Károly* a következő kérvényt nyújtották át:

Nagyméltósága *Apponyi Albert* grófnak, a magyar képviselőház elnökének.

Magyarország felelős kormánya lemondott. A lemondást ő felsége elfogadta. A vál-

ság mindezekig megoldást nem nyert. Az országnak új felelős kormánya nincsen. A válság e hosszú ideje alatt a közös hadügyminiszter a három évet kiszolgált katonaságnak szolgálatban való visszatartására vonatkozólag rendeletet adott ki, mely mélyen belevág a közszabadságokba. A legfelsőbb hadur ily minőségben szeptember 16 ával kelteve hadiparancsot adott ki a hadsereghez, a mely a magyar alkotmányt messzemenő vonatkozásokban mélyen érinti: ezeknél fogva szükségessé vált a magyar országgyűlés képviselőházának sürgős összehívása és ennél fogva tisztelettel alólirott országgy. képviselők a házszabályok 252. §-ban foglalt jogukkal élve azzal a kérelemmel fordulunk nagyméltóságodhoz, mint a magyar képviselőház elnökéhez, hogy az országgyűlés képviselőházát a legrövidebb idő alatt, legkésőbb e hó 23 ára további ülésére egybehívni méltóztassék.

Kossuth Ferenc ma megérkezett a fővárosba. Aláírta kérvényt, melyet huszonkét képviselő irt alá a Ház összehívását kérve benne. A kérvényt holnap délelőtt átadják *Apponyi Albert* grófnak, a képviselőház elnökének.

Kossuth Ferenc rendkívül sérelmesnek tartja a királyi kéziratot és a helyzetet felette súlyosnak. Nem akar nyilatkozattal a megoldásnak elébe vágni.

Csanádmegye tiltakozása.

Makó, szeptember 18.

Csanádmegye szabadelvűpártja ma tartott ülésen foglalkozott a *debreceni szabadelvű párt* átiratával. A gyűlést megelőzően a párt tagjai izgatottan tárgyalták a ma reggeli lapok révén ismert hadiparancsot, a melynek hatása a párt gyűlésén és annak határozatán is megnyilatkozott.

Návay Lajos dr. alispán nagyhatásu beszéd kíséretében tett előterjesztést, a melyet a párt tagjai egyhangu lelkesedéssel elfogadtak.

A párt kinyilatkoztatta, hogy mindenben, így nevezetesen a vezényleti és szolgálati nyelv és a katonai oktatás magyar nyelve, a jelvények, és a katonai büntető perrendtartás magyarsága tekintetében, magáévá teszi a *debreceni szabadelvű párt* átiratát.

Ezzel kapcsolatosan még a következő határozatot hozta: Ezentul a választási urnánál csak oly politikusokat támogat, a kik ezen határozatot magukévé teszik. Ezt közölni fogja az országos szabadelvűpárttal, a vármegyebeli országgyűlési képviselőkkel és a vidéki pártbizottságokkal.

E határozat kimondása után *Návay Lajos* dr. alispán a következőket jelentette ki:

— Azon támadással szemben, a mely a magyar alkotmányosságot érte, leomlanak a pártok választó falai; most már csak magyar párt létezhet.

Kimondta a párt, hogy a vármegyei igazoló választmány azon határozatát, a melylyel a virilisták névjegyzékének összeállítását, mint törvénytelen, megtagadta, helyesli.

Végül a párt *Dózsa Sámuel* dr. megyei főügyész indítványára bizalmat szavazott az alispánnak, s kimondta, hogy az elkövetkezendő nehéz napokban úgy őt, mint a megye tisztikarát alkotmányos működésükben kitartóan támogatni fogja.

A szabadelvű párt gyűlése után *Csanádmegye* törvényhatósági bizottsága tartott rendkívüli ülést. Ezt az igazoló választ-

mánynak a virilisták névjegyzékére hozott, annak összeállítását megtagadó határozata adott okot.

Mesko Sándor dr. főispán ezt a határozatot meglebbezte az állandó bíráló választmányhoz, ez azonban kimondta, hogy nem tartja magát illetékesnek a határozathozatalra, hanem beterjeszti a törvényhatósághoz.

A mai törvényhatósági bizottsági ülésen Mesko Sándor dr. főispán elnökölt s azt az ügyet első tárgyként Hervay István megyei főjegyző adta elő. Részletesen ismertette a fentebb elmondottakat s végezetül előterjesztette az állandó választmányának azon határozati javaslatát, hogy a rendelet végrehajtását, miután az törvénybe ütközik, tagadja meg a vármegye s írjon fel ellene a belügyminiszterhez. (Altalános éljenzés).

Náray Lajos dr. alispán azt látja, hogy a vármegye törvényhatósága egyhangulag fog állást foglalni a rendelet ellen. Nagyon helyesnek tartja, hogy a vármegye szigorúan ragaszkodik a törvény betűihez, mert az autonómia van szó, amelynek működését rendkívül magasra helyezi s amely alapját képezi ugyyszólván minden eddigi vívmányunknak. (Eljenzés és taps). Mikor szünetelt az autonómia, elvitték úgy-ahogy az ország ügyét, de nem volt abban magyar szellem, magyar lélek soha. (Eljenzés). Csanádvármegye közönsége soha nem járulhat hozzá a törvény és az alkotmány megsértéséhez s bár érti a miniszter célját, de azt nem szabad a törvény elkerülésével, megsértésével keresztülhajtani. Oly nehéz időköt élünk, hogy le kell dőlni a pártok közötti választásoknak s erőssé tudjunk lenni most is, mint mindenkor, amikor arra szükség volt. Es ma is szükség van az egyetértésre, az összetartásra. Sikra kell szállanunk most már nemcsak azokért, amiket a hadseregben követelünk, hanem megtámadott nemzeti jogainkért is. Fogadalmat tesz ugy a maga, mint a vármegye összes tisztviselői nevében, hogy a törvényhez és tisztí esküjükhöz hűek maradnak s a nehéz viszonyok között kettőzött erővel dolgoznak nem a bizalomért, nem a választásért, hanem azért, mert mindnyájan magyaroknak születünk.

Rég hangzott fel Csanádmegye székházában olyan hatalmas taps és éljenzés, aminővel az alispán hazafias beszédét fogadták s a lelkesültségnek méltó kifejezése volt Justh Gyula beszéde, ki az alispán után állott fel szólásra.

Justh Gyula teljesen magáévá teszi az alispán álláspontját. Megindult a törvénytelenségek láncolata, amelyet betetőz az O felsége által kiadott s ma köztudomásra jutott hadi parancs.

Mesko főispán figyelmezteti a szónokot, hogy O felsége személyét nem engedi a vitába bevonni.

Justh Gyula kijelenti, hogy ez nem is volt célja, de tiltakozni kell az ellen, hogy a magyar államot, az állam fenntartó magyar nemzetet bárki is néptörzsnek nevezze. Pártja neki arra nem adott felhatalmazást, hogy bárki-nek is bizalmat szavazzon, de az alispán felszólalásának oly felemelő hatása van mindenkire, hogy ő bátran ajánlja fel a legvégsőig menő támogatást az alispánnak és a tisztikarnak. (Eljenzés.) A mai nehéz viszonyok között és Csanádmegye adjon példát a pártok között fennálló választások lerombolására s akkor kezünkben a törvénnyel, szívünkben-lelkünkben az önzetlen, tiszta hazafisággal nem félünk semmiféle alkotmányellenes támadástól, bárhonnan jöjjön az. Az állandó választmány javaslatát elfogadja. (Viharos éljenzés és taps.)

Több felszólaló nem lévén, Mesko főispán kimondja, hogy a vármegye törvényhatósága a belügyminiszter rendeletének végrehajtását egyhangulag megtagadja s felir ellene. (Eljenzés.)

A hadparancs előzményei.

A hadparancs előzményeinek történetét a következőkben jelentik Bécsből:

Közvetlenül azelőtt, hogy Galiciába utazott a király, Körber osztrák miniszterelnököt kihallgatáson fogadta. Körber ismertette a király előtt a tartománygyűlésen történt dolgokat és azon nézetének adott kifejezést, hogy az osztrák pártok nem fogják többé támogatni a kormányt, ha valami nem történik, ami őket hűségükben megerősíti. Erre határozták el, hogy a hadgyakorlatok után a szokás szerint megjelenő hadparancsban az uralkodó hatalmi szavát fogja hallatni.

A hadparancs már Körber reichenau utja előtt készen volt. Hogy Széll Kálmánnal, Reichenauban megismertette-e Körber e hadparancsot, erről bizonyosat nem tudnak. De azon körülményből, hogy Széll Reichenauból nem Budapestre utazott, a mint várták, hanem Rátóttra vonult vissza, azt következtetik: Széll Kálmán tudta, hogy mi készül és ezért hagyott abba minden további lépést, elvonult az események elől, a nélkül, hogy a politikai köröket azokra előkészíteni szükségesnek tartotta volna.

Osztrák körökben figyelmet keltett az is, hogy közvetlenül Széllnek reichenau utazása után a Neue Freie Presse szemlélhetően illetékes forrásból azt jelentette, hogy Andrássy Gyula visszalép és nem folytatja csendben kezdett akcióját. Ebből azt következtetik, hogy Andrássy Gyula gróf már e hó 16-án szintén tudta, hogy mily végzetes lépésre készülnek és ezzel szemben, természetesen fölöslegesnek tartott minden további teendőt.

A reichenau titok.

Kipattant tehát a reichenau titok is. Senkise hallgatta végig azt a titkos tanácskozást, a mely Körber, Széll és Széchenyi Gyula között folyt, senkise leste meg, mit csinált az egyik, mit nem a másik, miket mondott a harmadik, mégis úgy tetszik, mindenki tudja, miket süttöttek-főttek a politika kuktái a reichenau nagy titokzatosságban.

A hadiparancsot . . .

Az előzmények, a személyek ösmerete, és a dolgok logikai kapcsolata bizonyossá teszi ezt a következtetést.

Bizonyos, hogy Körber Ernő dr., az osztrák miniszterelnök tudott, a hadiparancs kiadásáról. Az ilyen dolgot egyfelől nem is csinálják pillanatnyi impressziók nyomán, másfelől már hónapok óta hirdették Bécsből és az udvar környezetéből, hogy ő felsége királyi szóval fog beleszólni a magyar válságba s még csak a formát keresi erre a felségnyilatkozatra. Akkor arra gondoltak az emberek, hogy meg jelenik egy királyi proklamáció, egy szózat a néphez, vagy ehhez hasonló felségnyilatkozat. Ugy látszik az utolsó pillanatban. a hadgyakorlatok ötletéből azt a formát választották, — azt a szerencsétlen és alkotmányosértő formát, — hogy a király hadiparancsban mondja el ennek a proklamációnak tartalmát . . .

Bizonyosra vehető ezek szerint, hogy Körber doktor be volt avatva a nagy titokba, s akkor semmi kétség se férhet hozzá, hogy — a mint erről a szabadelvűpárt bizonyos csoportjában megvannak győződve — bizalmas barátját,

igaz társát és terveinek hű támogatóját, Széll Kálmánt is beleavatta a nagy titokba és bizonyosan gróf Széchenyit is. Erre már csak azért is szükség volt az ő szempontjából, hogy magyar politikusok véleményét is meghallja a felség, s nagyjából legalább tájékozva legyen arról, milyen hatása lesz Magyarországon a tervezett hadiparancsnak.

Hogy Széll Kálmán tudott e tervről, ezek szerint több mint valószínű, s hogy nem tiltakozott ellene, nem világosította fel az illetékes köröket e veszedelmes hatásról, az egyenesen az ő ingatag és nem világos ítélletű politikai egyéniségének a következtése. Széll Kálmánnak már miniszterelnöksége idején ez az álláspont volt a politikája, s hogy ő szeretett régebben is meglepetésekben és hirtelen hatásokban dolgozni, arra legjobb példa a híres szilveszteri éjszaka. Mert szüretre megismételte, amit újév éjszakáján megpróbált.

Világos hát, honnan és hogyan jött a hadiparancs. Ez a reichenau titok . . .

Héderváry nyilatkozata.

A Zeit egy munkatársa beszélgetést folytatott Khuen-Héderváry gróffal, a ki közvetlenül a Burgból való visszatérése után fogadta a hirlapírót:

Khuen-Héderváry elmondta, hogy ma reggel érkezett Bécsbe; a királynál még nem volt kihallgatáson és így a király terveiről még semmit sem tudhat, sem neki előterjesztést nem tehetett.

A hadparancsot illetőleg kijelentette, hogy az őt is nagyon meglepte és az összes magyar politikai köröket váratlanul érintette. De ép ennek a körülménynek, hogy a magyar politikai körök a korona ezen lépésére elkészülve nem voltak, tulajdonítható, hogy a hadparancsot helytelenül értelmezik.

Héderváry megjegyezte még, hogy azt a rossz hatást, a melyet a hadparancs megjelenése Budapesten keltett, nagyon nehéz lesz eltüntetni. Erre nézve az összes tényezőknek egyesülniök kell, hogy a rossz hangulatból eredhető következményeknek elejét vegyék.

A király holnap, szombaton délelőtt tíz órakor fogadja kihallgatáson Khuen-Héderváry miniszterelnököt, a ki ez alkalommal előterjesztést fog a felségnek tenni.

A szabadelvűpárt állásfoglalása.

A szabadelvű pártkörben ma este összegyűlt képviselők elhatározták, hogy a pártkonferenciát a jövő héten okvetlenül megtartják.

A konferencián a volt nemzeti pártiak határozati javaslatot terjesztenek elő, oly irányban, hogy a képviselőház fölíratot intézzon a királyhoz, a melybe a szabadelvű párt kívánalmait foglalják.

Kivánják nevezetesen: a Szentiványi-féle pontok megvalósítását; azon óhajok megvalósítását, a melyeket Apponyi Albert gróf a képviselőházban tartott beszédében jogosultaknak mondott.

A felséghez küldendő fölíratban mondassék ki a magyar vezénylet jogosultsága, azonban csak elméleti alapon, a nélkül, hogy az országgyűlés annak keresztülvitelét kíváná.

Az indítvány támogatói remélik, hogy ez alapon az országgyűlés valamennyi pártját egyetértő határozatra lehet bírni.

Ovás a tulzásoktól.

A félhivatalos Magyar Nemzet ma esti számának vezércikkében a többek között a következőket mondja:

E komoly pillanatban mindenkit pártkülönbség nélkül óva intünk a tulzásoktól.

A félhivatalos ezután azt mondja, hogy a hadparancsot nem lehet ellenzéki kommentárokból megítélni. *Feltételezni se szabad, ugymond, hogy királyunk letérhetne évtizedeken át megszilárdult alkotmányos jelfogásától.*

Az osztrák sajtó a hadparancsról.

Valamennyi bécsi lap a hadparancsról vezércikkhezik. A *Neue Freie Presse* a többek között ezeket írja:

Illuzió persze azt hinni, hogy evvel a manifestációval a korona a válságot elintézte. A válság ép oly kevésbé van elintézve, mint a hogy két állam közötti konfliktusnak nem szakít véget egy ultimátum. A hadi parancs ellenkezőleg azt a pillanatot rögzíti meg, melyben még mindakettő kapható: *a béke és a háború.* Éppen ezért még mindezen előzmények dacára nem kell feladni a reményt, hogy jóra fordulhat minden. De itt van az ideje, hogy a józan-ság, mely egyértelmű a békével, Magyarországon végre pártfogóra leljen egy hatalmas személyben, vagy egy hatalmas pártban. Különben féltő, hogy a sürgető figyelmeztetés, mely a hadparancsból kihallatszik, az *ellenkező hatást éri el* és hogy a nemzet az obstrukció harsogó trombitáitól, melyek máris 48-as dallamokat kezdenek fújni, olyan pontra ragadtatja el magát, *a honnan nincs visszatérés.* Későn jönne aztán annak megismerésére, hogy az analógia a múlt és a jelen, ama Magyarország között, mely az alkotmány ellen harcol, hamis és csalfa és hogy Európában sem található már a 48-as hangulat. Ha ezt Magyarországon nem akarják elhinni, *kérdősködjének az elfogulatlan külföldnél, a mely államfőit kiküldi a királyhoz,* aki ellen most hadikészenlétbe akarnak helyezkedni és a mely külföld Kossuthot, a fiut ama szimpátiának az árnyékával sem ajándékozza meg, melylyel egykor Kossuthnak, az apának oly bő mértékben adózott.

A király beszélt. A nemzet háromszor is fontolja meg, mielőtt választ ad.

A *Zeit* kikérte több előkelő osztrák politikai véleményét a hadparancsról. Egyikük ekként nyilatkozott:

— Alig hihető, hogy a magyar ellenzék ezek után visszatér a nyugodalmas tárgyalások medrébe, szintugy az sem tehető fel, hogy a korona tágitani fog álláspontjától, amelyet olyan erősen hangsúlyozott. Másrészt az is bizonyos, hogy a mai állapotok nem tarthatók fenn tovább. Nincs teremtet ember, aki meg tudná mondani, hogy miképen lehet a mai zavarokból kibontakozni.

Egy másik képviselőnek az a véleménye, hogy Magyarországon a viszonyok *soha erősebben elmérgesedtek, semhogy békés megoldásra lehetne gondolni.* Ausztriában pedig a hadsereg kérdését nem lehet azzal elűzni, hogy a hároméves katonákat szabadságolják s a tartalékosokat behívják.

Egy kiváló állásu tényleges katonatiszt, akinek a véleményét szintén kikérte a *Zeit* munkatársa, s azt mondotta, hogy a hadseregben a hadparancs természetesen kedvező benyomást tett s magától értetődik, hogy a kardcsörtetés sem maradt el. Valószínű, hogy esetleg *komolyabb rendszabályokra* is kerülhet a sor a katonai és politikai zűrzavaroknak véget vetendő.

A hírlapírónak arra a kérdésére, hogy minő

rendszabályokra gondol, a *katonatiszt a vállát vonogatta.*

Maga a *Zeit* a következőket írja a hadparancsról:

Ha a legfőbb hadurnak a hadparancs megfogalmazásakor katonák voltak a tanácsadói, úgy most államférfiaknak kell helyükbe jönniök, hogy a törvényeknek és az alkotmányos formáknak a hadseregen kívül érvényt szerezzenek. Hogyha a hadparancs csütörtököt mond s nem állítja helyre a békét, akkor a konfliktus nagyon kiélesedik és a megoldás beszámíthatlan időkre marad, a *hadüzenetet pedig nyomon fogja követni a háború.*

A szociáldemokraták lapja, az *Arbeiter Zeitung* szerint ez a királyi nyilatkozat példátlanul áll a maga nemében. Mint politikai nyilatkozat nem állhat meg, mert nem ellenjegyezte felelős kormány. A hadparancs valóságos manifestum, a melyen a hazafiak diadalt ülnék, mert azt hiszik, hogy ezzel megtörtént a döntés. De hát csakugyan döntés az? Az ugynevezett hazafiak hamis nyomon járnak, ha azt tartják, mert hisz elfelejtik, hogy a magyar képviselőházban Széll és Fejérváry ígéretet tettek a nemzeti követelményekre nézve. Összeütközés támadt a korona és a parlament közt, mert az uralkodó kereken visszautasítja a magyar nemzeti követelményeket, amelyektől Magyarországon aligha fognak tágitani. Elhamarkodott dolog tehát arról beszélni, hogy a hadseregben marad minden a régiben.

Derut a tőzsdén.

A mai tőzsdén valóságos *erut* uralkodott. A korona járadék *egy százalékkal* esett 95.70-re. Nyolc nap óta az értékesőkkenés *1.7 százalékot* tesz ki. A magyar aranyjáradék 119-ről 117-re esett, azaz két százalék az értékesőkkenés.

Harc egy hitközségben.

(Karthatalom az elnök ellen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 18.

Anarchikus állapotok uralkodnak a dévai izr. hitközség életében. A hitközségi tagok és az elnök valósággal hadilábon állanak egymással, ugyannyira, hogy *rendőri karhatalom* alkalmazására van legközelebb kilátás.

A nagy ellenségeskedés azt eredményezte, hogy a tagok nagy része a hitközségi élettől teljesen visszavonult, a hitközség intézményeit igénybe nem veszi, sőt a közelgő nagy ünnepek alatt a *templomot sem fogják látogatni.*

Az elnök, kiről itt szó van, Aradon is jól ismert személy: *Steiner Ferenc* dévai nagykereskedő. A felfordulás egyedüli okáról egy dévai ujság ezeket írja: Minden önzéletes és jóízű tag tiltakozik az ellen, hogy Steiner Ferenc, a kinek családi botrányai a nyilvánosságot hosszú ideig foglalkoztatták és még most is foglalkoztatják, a hitközség élén álljon. Steiner egy ízben az elnöki állásról le is mondott, de nyomban reá erőszakos módon és szabálytalanul ismét *elnökké választatta magát.*

A lemondási és újra megválasztási komédiát Steiner megismételte. Az első választás ellen beadott felebbezés folytán Steiner a határozat bevárása nélkül ismét lemondott és nyomban ismét *megválasztatta magát.* Ezen második választás felebbezés révén a dévai polgármester által megsemmisített. Felebbezés folytán az ügy Hunyadvármegye alispánja elé került, a ki a megsemmisítő határozatot helyben hagyta.

Ha Steiner nyakasan ragaszkodik az elnöki székhöz, ellenségei is elég radikálisak: kilátásba helyezték a *rendőri karhatalmat* is.

Elhatározta a Steiner elleni párt, hogy a könyvek és pecsétek átadására a két egybehangzó határozat alapján rendőri karhatalommal kényszeríti az elnököt.

Erre azonban talán még sem kerül a sor. Steiner Ferenc bizonyára el fogja hagyni az elnöki széket, melyet híveinek „bizalma” ugyancsak kényelmetlen dicsőséggé tett.

Az aradi szövőgyár.

(Tárgyalás a polgármesterrel.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 18.

A tervbe vett szövőgyár ügyében Aradon járt angolok ma felkeresték *Institúris Kálmán* polgármestert, hogy a város kedvezményei felől tárgyaljanak vele. A polgármestertől megkérdezték, vajjon hajlandó volna-e a város most is azon kedvezményeket megadni, melyeket annak idején kilátásba helyezett. A polgármester azon nézetének adott kifejezést, hogy a város bizonyára meg fogja adni a kedvezményeket most is.

Az angolok megtekintették azt a helyet, melyet évekkel ezelőtt a szövőgyár részére kiszemeltek. Ez egy jókora terület, mely a kurticsi út mellett, a csász. és kir. huszárlaktanya mögött fekszik. Kimentek a ségal gyártelepre is, megtekintendő, vajjon nem lehetne ott emelni a gyárat, az üzenen kívül helyezett „ördögös” gyár épületének felhasználásával.

Mint említettük, az újabb terv szerint, nem gyapot, hanem gyapju-fonó és szövőgyárat akarnak létesíteni. Ez annyival hasznosabb, hogy a feldolgozandó nyers terményeket nem Amerikából vagy Egyiptomból hozzák be, hanem beszerzik itt Magyarországon.

A gyár esetleges felépítése két évnél több időt vesz igénybe. Az épületeknek rendkívül erőseknek kell lenniök, ami érthető is, ha meg említtjük, hogy a működő gépek hétszáz lóerőjűek lesznek. A gyár létesítéséhez nagy tőkére van szükség, mely értesülésünk szerint együtt van. A vállalat élén *Claridge Vilmos* bankár és gyártulajdonos áll, ki résztvett a mostani aradi utban.

Tekintettel a nagy befektetésre, a vállalkozók igen óvatosan járnak el. Ez okból a munkás viszonyok iránt is érdeklődtek Aradon.

Innen még a mai nap folyamán Kolozsvárra mentek, hol szintén tanulmányozzák a viszonyokat. Valószínűleg csak egy gyárat alapítanak, de nincs kizárva, hogy két szövőgyárat is létesít a vállalat. A kolozsvári út után a kereskedelemügyi miniszteriumban tárgyalnak a már általánosságban megígért állami támogatás dolgában.

EGYESÜLETI ÉLET.

Ülés a kereskedők körében.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 18.

Az *Aradi Kereskedők Köre* választmánya csütörtök este, *Tedeschi Viktor* elnöklésével ülést tartott. Napirend előtt az elnök megemlékezett Kossuth Lajos születésnapjának százegyedik évfordulójáról, a melyet azzal ünnepel a kör, hogy e napon forgalomba bocsátja a kereskedelem magyarosításáról írt, s a kör Kossuth pályázatán nyertes művet.

A jelentések során érdeklődéssel hallgatták *Kepich Zsigmond*nak, a helyeszközlő osztály igazgatójának referációját, a mely szerint a kör állásközvetítő forgalma egyre nagyobb lesz, úgy hogy nemsokára szükségessé fogja tenni egy egész napon át működő iroda szervezését. Az ország társegyesületeitől egymásután érkeznek megkeresések, a melyek a kör helyeszközlő

osztályának szervezetét is tökéletesítik, s ennek érdekében a kör legutóbb a *berlini* kereskedő-egyesületek állasközvetítő irodájához fordult utbagazításokért. *Weinberger* János pénztáros a július, augusztus és szeptemberi pénztári forgalomról tett jelentést.

Tudomásul vették, hogy a budapesti tűz-katasztrófa által állástalanná lett alkalmazottak javára 296 kor. 20 fillér gyűlt egybe az aradi kereskedők körénél, a melyet a rendeltetési helyére juttatott.

Farkas Ferenc és *Schmidt* Miklósnak, a kik az új rendszerű amerikai kettős könyvvezetésből esti tanfolyamot rendeznek, e célra a választmány a kör helyiségének egyik termét átengedte, azzal a kikötéssel, hogy a tanfolyam minden hallgatója tartozik legalább félévre a kör tagjai sorába lépni. A tanfolyam egyik előadója, *Farkas* Ferenc e hó 20-án, vasárnap este kilenc órakor a kör disztermében *felolvasást* tart az új rendszerű, s az eddigieknél sokkal több áttekintést nyújtó könyvezetéséről.

Id. *Kell* Lajos indítványára elhatározták, hogy a kör a kereskedelmi alkalmazottak ambíciójának fejlesztésére *kirakat-rendező versenyt* rendez. Az első ilyen verseny a *női divatúru* szakmában lesz, s arra maga a kör s egyes magánosok fognak tiszteletdíjat, illetve jutalmat kitűzni. A választmány megbizta az elnökséget, hogy a versenyre az előkészületeket tegye meg és annak bíráló bizottságát megalakítsa.

Pichler Sándor könyvtáros bejelentette, hogy a kör könyvtára az újabb beszerzésekkel és ajándékokkal 1500 kötetre gyarapodott. Legutóbb *Szűcs* F. Vilmos 14 kötetet adományozott. Miután a könyvtár új teljes jegyzéke most készül, a könyvtárát októberben bocsájtják újra a tagok rendelkezésére, még pedig ezután minden vasárnap délelőtt 10—12 óráig.

Apróbb ügyek után még több új tagot vettek föl.

A szintársulat nyilatkozata.

(Válasz egy hírlapi cikkre.)

Arad, szeptember 18.

Az aradi szintársulat makói nyaralásának egyhangúságát tegnap egy kis mozgalom váltotta fel. A színészek társulati ülést tartottak, melynek szokatlan tárgya volt: állásfoglalás egy hírlapi cikkkel szemben.

Az ülés határozatát önérzetes hangu *nyilatkozat* alakjában formulázták, s e nyilatkozatot, mely a következőképen hangzik, közlés céljából megküdték lapunknak is.

Nyilatkozat.

A *Függetlenség* 1. hó 16-iki számának hasábjain oly cikk jelent meg az Aradi Nemzeti Színház igazgatójáról, mely nemcsak őt, de a szintársulat minden önérzetes tagját sérti. A cikk íróját óhajtjuk csupán felvilágosítani arról a tévedésről, amelybe nem juttatta őt más, mint rosszakaratú információ. Nézeteltérés és véleménykülömbőség színháznál és bárhol másutt is előfordul, de ez sohasem megy intelligens emberek és önérzetes művészek közt odáig, hogy művészi, vagy egyéni reputációjukat alá ásná. Már pedig e cikk maga olyan értelmű, mintha itt, ennél a társulathoz a színész ember még arcúltatásokat is zsebre rakna és egy olyan embert szolgálna művészi tehetségével, aki arra egyáltalán nem érdemes. Nem szép és egyáltalán nem helyes tehát tért engedni olyan érzelmeknek a nyilvánosság előtt, amely érzelmek nem jogosultak és amelyek a valóságnak sem felelnek meg.

Azok a kevesen, akik a tavasszal távozni fognak a társulat kebeléből, mind egy biztosabb jövő érdekében teszik azt, feljutván a fővárosba, ahol elvégre tágabb tér nyílik az ambíciónak. Azonban a legigazibb szeretet mellett és sajnálattal válnak meg *Zilahy* igazgató személyétől. A megmaradó tagok már maradásuk tényével is igazolják iránta való nagyrabecsülésüket.

Különben hacsak részben is igaz lenne mindaz a híresztelés, amelyet *Zilahy* Gyula ellen terjesztettek és amelyek napvilágot is láttak a jelzett cikkben, az nemcsak az igazgató személyére nézve lenne lealázó, de azokra is, akik vele szerződéses viszonyban állanak. A

társulat jóhírére szószátyárok teszik tönkre, akik bátorságot vesznek maguknak szintársulati belügyeket rosszakaratulag elferdítve közszájra adni és mi itt nem akarunk mást, mint kérni az aradi sajtó képviselőit, hogy hittel ne adjanak az ily konkolyhíntőknek.

Erkölcsei kötelességünknek tarjuk kijelenteni, hogy a jelzett cikkben foglaltak és besugárásokon alapuló hírek nem felelnek meg a valóságnak és a cikk írója csunya félrevezetésnek esett áldozatul.

Ezen elégtétellel nemcsak magunknak tartozunk, de tartozunk vele igazgatóknak is, aki egyáltalán nem szolgált rá a jelzett cikkben felhozott gyanúsításokra, ép úgy mint mi a méltatlan bántalmakra.

Ennyit az igazság érdekében.

Makón, 1908. szeptember 18-án tartott szintársulati gyűlésről:

Gazdy Aranka, Rózsa Lili, Follinuszné Csiga-házi Etel, Juhász Pajor Agnes, B. Répási Gusztó, Békésiné D. Zsófia, Ungváry Vilmosné, M. Szabó Daniné, Hajnal Ilonka, Miklóssy Mariska, továbbá: Bejczy György, Polgár Sándor, Orbán Árpád, Szabó Sándor, Szabó László, Juhász Sándor, Békés Gyula, Ungváry Vilmos, Bezda József, Marházy Miklós, M. Szabó Dani, Nyitrai Sándor, Győre Alajos, Erdélyi K. Márton, Füredi József, Sarkadi Aladár.

Asztalos Sándor hamvai.

(Genfi levél a polgármesterhez.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 18.

Asztalos Sándor hamvainak hazaszállítása ügyében, mint ismeretes, megindult az akció. Genf város vezetősége szívesen állott rendelkezésre, s nagy gonddal végzi feladatát.

A hamvak hazaszállítását megnehezíti az a körülmény, hogy bár Asztalos Sándor koponyáját megtalálták, a test egyéb részeit a közös sírban nem tudják határozottan megállapítani.

A test összeállítását a genfi városi temetkezési vállalat végzi, s munkájára vonatkozólag ma következő levelet küldte Institoris Kálmán polgármesterhez.

Genf városától.

Genf, 1908. szeptember 9.

Institoris Kálmán polgármester urnak

Arad, Magyarország.

Amidőn elkésve elismerjük a rég vett és Asztalos Sándor honfitársuk testének összeállításával megbízott orvosoknak azonnal átadott fényképeket, van szerencsénk Onnel közölni hogy ezen urak munkálata vége felé közeledik, s a kérdés rövid idő múlva véglegesen el lesz döntve.

Az ezen ügygyel első sorban megbízott orvos a lehető legnagyobb óvatossággal óhajtván eljárni, segítségül vette a genfi egyetem orvosi fakultásának élén álló hírneves tanár közreműködését.

Reméljük, hogy rövid idő múlva eleget tehetünk majd óhajtásának, közölve Onnel a két tudósgyakorló-orvos következtetését.

Legyen meggyőződve Polgármester ur, hogy mindent elkövetünk, hogy kíváncsiainak megfeleljünk ebben a kényes ügyben. Fogadja egyuttal nagyrabecsülésünk kifejezését.

Jules Bonet,

a városi temetkezési vállalat főnöke.

SPORT.

+ **Budapesti tornászok Aradon.** Az aradi tornaegyesületnek érdekes vendégei érkeznek szombaton az esteli gyorsvonattal Budapestről: *Jász* Géza, *Iszer* Károly és *Maurer* János, a magyar országos tornaszövetség igazgató-bizottságának tagjai. A vasárnapot Aradon töltik, hogy részt vehessenek az aradi országos tornaversenyt előkészítő bizottsági gyűlésben.

Ez alkalomból a tornaegyesület a következő meghívót adta ki: Az aradi tornaegyesület 1. hó 20-án, vasárnap délelőtt 11 órakor a liceumi tornacsarnokban rendkívüli értekezletet tart, melyen a jövő évi pünkösdi ünnepek alatt Aradon rendezendő VII-ik országos tornaünnepély sorrendjét állapítják meg. Tekintettel az érkező vendégekre, tisztelettel kérjük a választmány tagjait, hogy a gyűlésre teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Az elnökség.

+ **A Meteor aradi kerékpár-klub** va árnaptartja meg rendes évi bajnoki versenyét a nagyváradi országúton. A távolság 100 km. Ezen versenynyel bezárja az évad működését. Az első beérkező d. u. 3 órára várható. A zsűrit *Tedeschi* Viktor, *Schmidt* János dr., *Keppich* Jakab és *Farkas* Ábrahám, a Meteor klub elnöke képezik. Célbíró és verseny-titkár *Győrfy* Ernő.

Október előtt.

(A csöndes katonai hónap.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 18.

Az idén nem lesz katonás hónap október. Nem lesz berukkolás, csak néhányan vesznek fel az uniformist, a kik önként jelentkeztek, meg a póttartalékosok, a kiket az előbbi években soroztak be.

Aradon mindez ideig nagyon gyéren vannak az önkéntes jelentkezések. Az aradi 33. hadkiegészítő parancsnokságnál többen jelentkeztek, a kiket részben be is soroztak, de a behívó jegyüket még nem bocsátották ki. Az aradi katonagyosztálynál — az egyéves önkénteseken kívül — csak ketten vannak nyilvántartva, mint önkéntes belépők. *Lászka* Ferenc, aki a 11. hadosztály tüzérezredhez és *László* János, aki a haditengerészethez soroztatott be. A legutolsó napon többen tudakozódtak a katonagyosztálynál az önkéntes belépés felől s ezek a kellő információ után a hadkiegészítő parancsnoksághoz mentek. Ha meg lenne is valamelyes kedv az önkéntes belépésre, egy dolog elejét veszi annak: a bizonytalanság, hogy a mennyiben például csak decemberben sorozzák be őket három esztendőre, 1904. januártól 1906. októberig vagy 1906. januárig fognak-e szolgálni. Valószínű, hogy az előbbi eset fog bekövetkezni s így azok, a kik nem jelentkeznek önként, azok így három hónapot nyernek.

Az előbbi évekbeni póttartalékosokat, akik még eddig nem képeztettek ki, csaknem kivétel nélkül behívják. Az aradi katonagyosztály összesen 52, Aradon lakó, 1901. és 1902. sorozási évből *honvédpóttartalékost* hívott be október 6-ára. A cs. és kir. póttartalékosok behívója még nem érkezett be, ezeknek október 3-án lesz a bevonulásuk.

Csupán egy októberre esedékes katonai eseményt nem alterál az ex-lex: az *ellenőrzési szemléket*. Ezek határnapját már ki is tűzték. A *honvéd-tartalékosok* ellenőrzési szemléjét október 6-ától kezdve a honvédgyalogsági lakatnyában, a közös hadsereghez tartozó tartalékosokat pedig október 9-étől kezdve a várban, a hadkiegészítő parancsnokságnál tartják meg. /

HIREK.

— **Az aradi román püspök Nagyszentmiklóson.** A torontálmegyei Nagyszentmiklós görög keleti román hívei új templomot emeltek, a melyet szeptember 21-én fog *Papp* I. János aradi román püspök fölszentelni. A püspök szeptember 20-án délelőtt 10 órakor érkezik *Apátfalvára*, a hol a nagyszentmiklósiak fogadják, innét kocsin megy Nagyszentmiklóstra. A fölszentelés szeptember 11-én délelőtt 9 órakor ünnepi mise keretében folyik le; utána a püspök küldöttségeket fogad; 2 órakor társas ebéd,

utána a községi parkban népiünnep, este pedig hangverseny lesz a püspök tiszteletére.

— **Aradegyszoborleleplezésen.** A szatmármegyei Rákóczi-szobor leleplezésére Aradváros képviselőül a közgyűlés *Salacz Gyula* és *Barabás Béla* dr. országgyűlési képviselőket kérte fel. *Salacz* most tudatta a várossal, hogy az ünnepélyen nem vehet részt.

— **Aradmegye virillistái.** Aradvármegye törvényhatósági bizottsága a legtöbb adótfizető tagjainak 1904. évre érvénnyel bíró névjegyzéke összeállításán az a vármegye székházában *Boros Iván* vármegyei tb. főjegyző irodájában közszemlére kifüggesztette. Ezen névjegyzék elleni felelőbevételek folyó évi szeptember hó 18-tól számított tizenöt napon belül a vármegye igazoló választmányához nyújtandók be.

— **Kossuth születésnapja.** A *Jókedv* asztaltársaság szombaton este nyolc órakor ünnepelt meg a már említett program szerint Kossuth Lajos százegyedik születésnapját *Schrieffert József* választó-utcai vendéglőjében. Az ünnepélyen Arad polgárai nagy számban fognak megjelenni. A társas-vacsorára még ma délig lehet jegyet váltani *Jakabffy István* és társa üzlétében.

Fővárosi tudósítónk írja: Az egyetemi ifjuság szombaton *Kossuth* Lajos születésének 101-ik évfordulóján kivonul a temetőbe és ünnepélyes megkoszorozza sírját. — Indulás három órakor az Egyetem-térről és innen a kör zászlaja alatt halad végig a menet a Kossuth utcán és Kerepesi-úton a temetőbe. A temetői ünnepély után az Egyetemi Körben 6 órakor Kossuth emlékünnepe lesz és ezután Kossuth-lakoma a Menza Akadémiában.

— **Kegyelem a Kecskeméthy-ügyben.** Budapesti táviratozzák: Még emlékeztetben van az a nagy izgalom, amit *Kecskeméthy Győző* sikasztása keltett a városházán. Az intéző körök is, a törvényszék is kétségbeesetten kereste azokat, akik felelősek a nagy veszteségért s *Hoffmann Sándor* adópénztáros volt az első bűnbak, akit előrántottak. Elvesztette az állását s megállapították ellene a vagyoni felelősséget. A közgyűlés azonban belátta, hogy ezzel a drákói szigorúsággal úgy sem szerzi vissza az ellopott százezreket s elhatározta, hogy *kegyelem* útján eltekint a vagyoni felelősség érvényesítésétől. A határozatot fölterjesztették a belügyminiszterhez, aki azt ma *helybenhagyta*. A leirat azonban hangsúlyozza, hogy ezzel éppen nem akar precedenst alkotni.

— **A török-bolgár háború.** A balkáni konfliktus komoly fordulót jelent: egy Bécsbe érkezett távirat. A távirat szerint a *bolgár csapatok ma átlépték a török határt*.

— **Fischer Miklós temetése.** *Fischer Miklós* aradi nyug. törvényszéki bírót, atársadalomnak tisztelt emberét ma délután temették el nagy részvét megnyilatkozása mellett. A koporsóra a rokonok és jóbarátok virágai közé koszorút helyezett az aradi kir. törvényszék bírói kara. A temetésen jelen voltak: *Utrubay Károly* kir. törvényszéki elnök vezetésével a bírói kar, *Urbán Iván* főispán, *Institoris Kálmán* polgármester, *Fábián László* nyug. főispán, *Nachtnébel Odón*, *Sealay Károly* az ügyvédi kamara elnöke, *Robitzek Ágoston*, *Steinhardt Mór* dr., *Nemess Zsiga* dr., *Vizer Péter* és még számosan a város notabilitásai közül.

— **Két tűz.** A *Rosenblüh H. és Társa* cég üzletében pusztított tűz által okozott kár megbecsülésére a *Foncière* biztosító-intézet budapesti központja *Freund Lajos* kárbecslőt küldte le. *Freund* ma érkezett meg Aradra és *Sági Henrikkel* az intézet aradi vezérigénységének titkárával megkezdte a kár fölvetését. A becslés nyolc-tíz napot vesz igénybe. Nagyon sok olyan áru van, mely a tűzben megrongálódott.

Körösbánya közelében, mint megírtuk, nagy erdőégés volt, s elpusztult az erdőben lévő fatelepe is, mely *Herskovits Ignác* és fiai tulajdo-

nát képezi. A tűz a fatelephez vezető csusztaban keletkezett. Mintegy hétszáz waggon vágott tűzifa, donga, rudfa, gerenda pusztult el. A kár 60.000 korona lehet. Az erdő most is ég, mert nincs, aki a tüzet lokalizálja. A *Foncière* biztosító intézet, mely itt is érdekelve van, lezáratta a cég könyvét.

— **Kalmár Antal könyvét elkobozták.** Budapesti táviratozzák: A budapesti kir. ügyészség utasítására az államrendőrség tegnap *Kalmár* Antalnak egy újabb könyvét kobozta el. *Kalmár* ugyanis az ügyészség által inkriminált panaszokat kihagyta a könyvéből, a könyv elején azonban leköszölte az ügyészség vádindítványát, a melyben szóról-szóra benne van minden inkriminált passzus. Ez adott okot az elkobzásra. *Rényi Károlytól* és *Rélay Salamontól* mintegy 250 könyvet koboztak el.

— **Letartóztatott gyárigazgató.** A budapesti rendőrség, a mint lapunknak táviratozzák, letartóztatta *Takács Oszkárt*, az *Agrária* gépgyár igazgatóját, a ki számos vidéki földbirtokost és gazdát nagyobb összegek erejéig becsapott.

— **Jegyzőválasztás Kétegyháza.** Csütörtökön jegyzőválasztás volt Kétegyháza községben. A választás nagyon harciasnak ígérkezett, úgy, hogy kilenc csendőrt rendelték ki. A fegyveres erőre azonban semmi szükség sem volt, mert a választás rendben és nyugodtan ment végbe. *Lukács Endre* főszolgabíró elnöklete alatt folyt le a választás, melyen — bár tizen-nyolc pályázó volt — két párt küzdött egymással. *Popovits Aurél* volt az egyik komoly jelölt, ki már évek óta mint kétegyházai másodjegyző működött s a lakosság rokonszenvét kinyerte. Főképen a románok állottak mellette. A másik jelölt *Nagy Sándor* eleki szolgabírói irnok volt. A győztes *Popovits Aurél* lett. Helyébe másodjegyzővé *Szilágyi* kurticsi jegyzői irnokot választották meg két szótöbbséggel *Unger Tibor* ellen. A választás után a közönség rendben szétoszlott.

— **Eljegyzés.** *Klein Sámuel*, a világosi cog-nagyár részvénytársaság igazgatója eljegyezte *Rosenzweig Olga* kisasszonyt, Rózsahegyen.

— **Nagy tűz Galicában.** *Lemberg*-ből táviratozzák: Az eddig érkezett távirati jelentések szerint *Zlocowban* nagy tűz pusztított, a melynek több mint 500 lakoház, továbbá két kórház, a törvényszéki épület és a *Miklós-templom* leégett. *Emberéletben is esett kár*. Ma reggel a tüzet még nem lokalizálták. *Potocki* gróf helytartó, a ki délután utazott *Zlocowba*, hogy tudomást szerezzen a tűz kiterjedéséről, ma délelőtt visszatért *Lembergbe*. A *lemberg*i tartománygyűlés ma két sürgősségi indítványt fogadott el, melyek szerint a leégett városoknak, *Zlocow*-nak és *Monaeterziskának* 10—10.000 koronát utaljanak ki az országos pénztárból. A javaslatokat azon utasítással helyezték át a költségvetési bizottsághoz, hogy azokról holnap tegyen jelentést.

— **Súlyos büntetés szivarkacsempészséért.** *Triesztben* tegnap igen magas jövedéki büntetéseket róttak ki olyan egyénekre, akik hosszabb ideig szivarkacsempésztést folytattak. Így *Christofoli* kereskedőt 40 ezer korona pénzbírsággal s két évi fegyházbüntetéssel, a *Tergesteo* kávéház tulajdonosát 8 ezer korona pénzbüntetéssel sújtották. Egy *marqueuret* 40 ezer korona pénz- s 43 hónapi fegyházbüntetésben, egy másikat 20 ezer korona pénzbírságban marasztaltak el.

— **Sikkasztó kereskedő.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: Nemrégiben *Budapest*en a szerecsen-utca 83. számú házban *Löwy Ignác* neve alatt bőrárú-üzlet nyílt. Néhány hét után a vevők zárva találták az üzletet, *Löwy Ignác* pedig nem lehetett sehol találni. Nemsokára azután kiderült, hogy miért zárta be *Löwy* az üzletét. A főkapitánysághoz ugyanis egymás-

után érkezett a feljelentés *Löwy* ellen. *Spingel* Emil, *Emanuel bécsi* cég 5201 koronát érő, *Bleier Ármin* és társa budapesti cég 1469 koronát érő bőrárut adott bizományba *Löwy*nek, amelyet elikkasztott és megszökött. *Löwy*t a rendőrség körözi.

— **A m. kir. állatorvos szavazati joga.** Erdékes belügyminiszteri rendelet érkezett a napokban a törvényhatóságokhoz, aziránt, van-e a közigazgatási bizottságban szavazati joga az állami állatorvosnak? A belügyminiszter, aki-nek figyelmét bizonynyal valami vitás esetről kifolyólag hívták fel erre a kérdésre, tagadó választ ad rendeletében, melynek szövege a következő: A földmívelésügyi miniszter ural egyértőleg tudomására hozom a törvényhatóságoknak, hogy a törvényhatósági m. kir. állatorvos a közigazgatási bizottság ülésein állategészségi ügyekben előadói teendőket teljesíthet. Minthogy a törvényhatósági m. kir. állatorvos a közigazgatási bizottságnak nem tagja, a bizottság ülésein csak az állategészségügyi ügyek tárgyalásában vehet részt és ezen ügyekben teljesíthet előadói teendőket szavazattal azonban nem bír.

— **Tüntetés a dévai diákok ellen.** *Boga Károly*, a dévai tanítóképző intézet igazgatója, *Szerajevóból* távirati nyilatkozatot tesz közzé, a mely szerint nem igaz, hogy *Spalatóban* a dévai tanítóképző kiránduló tanulóit megtámadták volna. Csak öt suhanc dobálta meg a *Kroacia* hajót és a polgármester, valamint a rendőrkapitány ezért is fényes elégtételt szolgáltatott, a mennyiben személyes bocsánatot kértek az incidensért. A kirándulók mindenütt a legnagyobb előzékenységgel találkoztak.

— **Betörés a radnai zárdában.** *Mária-Radnáról* írják, hogy tegnap éjjel ismeretlen tettesek betörték az ottani zárdába és az ott elhelyezett perselyekből nagyobb összeget elloptak. A dolog érdekességét emeli az a körülmény, hogy dacára annak, miszerint a vasperselyek feltörése a helyszínen visszahagyott primitív szerszámokkal elég hosszú ideig tarthatott a zárdában nem hallottak semmi zajt és a tolvajok zavartalanul dolgozhattak. A csendőrség a tett elkövetésével két kóborló cigány legényt gyanúsít, kik a tegnapi nap folyamán folyton a zárdá körül settenkedtek s látszólag roszban törték fejüket és sikerült is azokat már ma reggel letartóztatni. Pénzt azonban nem találtak nálok, valószínűleg idejében elrejtették.

— **Életmentő számvető.** *Temesvárról* írja tudósítónk: A gyárvárosi román templom mögötti szabad népfürdő korlátai mentén tegnap délután egy 14 éves leány fürdött s uszás közben kimerülten bukkott a víz alá. A leányka egyik barátja, *Holub Ede* nyug. kir. főmérnök fiatal leánya észrevette a veszedelmet, a melybe barátja került, utána uszott és el is fogta a fuldokló leányt, de a víz árával ő sem tudott megküzdeni s így mind a kettő a víz alá merült. *Kölbig Ferenc* megyei alszámvető, aki a part tulsó oldaláról nézte a két leány halálos vergődését, a vízbe dobta magát és hosszú küzdelem után kimentette mind a kettőt a halál torkából. A borzalmas jelenet szemtanui rögtönzött ovációban részesítették a bátor életmentőt.

— **Modern csodák.** Az egész világon ismert és teljes joggal kiváló hírnevű művészpár: *Homes és Fey*, akik már évek óta az egész világot beutazták és egy a tudományos tekintélyek, valamint egyéb kiválasztott közönség előtt misztikus és legérdekesebb előadásokat általános elismeréssel tartják meg s akik pszichológia, minemotechnika és távolbahatás, szomnambulizmus, a gondolatátvitel és a jövőbelátás terén valóságos fenomenális kísérleteikkel mindenütt csodálatot és bámulatot keltettek s a legnagyobb hatást érték el, *Aradon*, a „Fehér Kereszt” szálló nagytermében szeptember 22-én, *kedden* és 23-án *szerdán* két előadást fognak tartani. A művészpár *Berlinben* a *Kroll* féle színházban több mint 100 előadást, *Budapest*en a *Vigadó* nagytermében több mint 50 előadást tartott zsúfolt nézőtér előtt. A legelsőrangú világlapok, mint a „Leipziger Illustrirte Zeitung”, az „Über Land und Meer”, a „Gartenlaube” és a világ napi sajtójának legelő organumai elismerőleg nyilatkoznak *Homes és Fey* páratlan mutatványairól. A kiváló művészpár előadása ra tehát már most felhívjuk a közönség figyelmét.

— **Adomány.** Gábor András ur, az „Aradi polgári jótékony egyesület”-nek 6 korona 40 fillért adományozott, mely adományért halás köszönetet mond az elnökség.

— **Patti Adelináról.** Az örökifjú művész, aki már számtalanszor vonult vissza véglegesen a színpadról, illetve hangversenyteremből, most ismét énekel, még pedig Amerikában. Erre vonatkozólag érdekes dolgokat írnak az angol lapok. Az amerikaiak oly határtalan lelkesedéssel és még több kíváncsisággal várják a nagy Pattit, hogy hetekkel a fellépése előtt minden jegyet megvásároltak, nem csekély öröme az impresszáriónak. A nagy művésznek képezhető, hogy nem szabja olcsón a fellépési díjait. Hatvan énekre kötött szerződést *Grau* impresszáriával és fellépésként 25.000 koronát kap; összesen 300.000 dollárt, vagyis 750.000 koronát biztosított a művésznek *Grau*. Magától értetődik, hogy a hangversenyekre a jegyek ára is igen magas. Legérdekesebb a hangverseny-körútből az a reklám, a melylyel *Grau* a kíváncsiságot felkelti. Nem azt hirdeti az amerikaiaknak, hogy milyen nagy művésznőt fognak hallani, hanem azt, hogy milyen nagy díjakat kap Patti. Ez jobban érdekli a yánkeet, aki persze kíváncsi azt látni, hogyan csinál 300.000 dollárt hatvan estén át egy nő, aki mást sem művel, mint csak énekel.

— **Általánosan el van ismervé az, hogy Weinberger Ferenc** jóhírnévének örvendő, szolid ékszerészüknél, Központi szálloda épület, a közönség a legelőzékenyebb és leglelkismeretesebb kiszolgálásban részesül, csakis finom ékszer és valódi „Genfi” zsebóra, valamint diszezüst és éteszközök dús raktárát a legmelegebben ajánlhatjuk a közönség b. figyelmébe. Saját szakszerű ékszerműhely. Városi és megyei telefon 439.

— **Tisztelt olvasóink figyelmébe ajánljuk a férfi- és női divat cikkek igazán megbízható forrását, Porter Vilmos Nagy Áruházát a Szabadság téren.** Megcsodálni való nagy választékát találjuk ott a cipőknek férfiak és hölgyek részére s nem csekély a raktár keztyűkben, fehérneműkben, harisnyákban, zsebkendőkben, kalapokban és különösen nyakkendőkben sem. Ezen utóbbi cikk izléeses kivittel, de mégis szolid árakkal felűnik, valamint a valódi halcsont derékfűzők a legújabb divatból. Remélhető, hogy az aradi és vidéki közönség ez alkalommal is ki fogja fejezni rokonszenvét e folyton előre törekvő áruházzal szemben.

— **Dentolin fog-creme** a legkedveltebb fogszéplítő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weiszna, Aradon.

— **T. Üzletfeleink szíves tudomására hozzuk, hogy Révész Nándor** könyv- és papirkereskedő urat (Minorita-palota. — Telefon 265. szám) képviselősséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóját érdeklő megbízásokat.

A báró-vőlegény.

(Házasságkötéskor szabósegéd.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 18.

Néhány hónappal ezelőtt a fővárosi napilapok kishirdetéseit között egy apróhirdetés tűnt fel, mely így szólt:

Fiatal független ösnémet családból való báró nőül venne kedves, szimpatikus nőt, a kinek legalább 100.000 frt. hozománya van. A kor mellékes.

A kis hirdetésre sokan jelentkeztek a báró urnak, többek között egy fővárosi háztulajdonosnak özvegye. Az asszonynak, aki még csak 33 éves volt, volt annyi pénze, mint a mennyit a báró ur igényelt.

Az özvegy asszony levelet írt a kapott címre: *Krock Albert bárónak Badenbe*. Levelére két nap múlva jött válasz. A báró ur írt. Azt írta, hogy lejön Budapestre, csak írja meg neki a találka helyét és idejét. Az asszony erre tudtára adta, hogy július hó 2-án a nyugati pályaudvaron várja a délutáni bécsi vonattal.

A báró ur megjött ezzel a vonattal. Az asszonynak nagyon megtetszett. Az igaz, hogy művelt nő létére azonnal észrevette, hogy a

báró intelligenciája kissé a közepesen alul van, de a báró ur magyarázatát adta ennek:

— Gyermekkoromban haltak el szüleim, rokonom egy vincellérnél helyeztek el, aki aztán kissé fogyatékosan nevelt fel.

A báró ur, aki mindenféle okmányokkal igazolta, hogy ő tényleg az, aminek mondja magát, három napig tartózkodott Budapesten és ez alatt mindennap találkozott az özvegygyel.

Megegyezett az asszonnyal, hogy az eljegyzést szeptember 1-én tartják Bécsben, ahol ösmerek és két hétre reá az esküvőt ugyancsak ottan.

Elutazása előtt nagyon rossz kedvű volt. Az asszony megkérdezte tőle ennek okát:

— Ime e levél, asszonyom, olvassa és ekkor látni fogja, hogy elég okom van rosszkedvűnek lenni.

Az asszony átvette a levelet, amelyben ez állott:

„Kedves báró ur! Nagyon sajnálom, hogy a kívánt 2500 koronát csak három nap múlva tudják folyósítani, mert akkor válik eledékkéssé. Tisztelettel *Leitermann* bankház Bécs, Golláthgasse No 6.”

— No ez nem olyan baj, ezen segíthetünk! Szólt gyanutlanul az asszony és elment vele a takarékpénztárba, kivette a 2500 koronát és átadta a bárónak.

— Ezer hála, kedves menyasszonyom, nagy zavarból mentett meg. Három nap múlva pontosan vissza küldöm a pénzt!

A báró ur elutazott. Három nap múlva azonban levelet küldött, a melyben kéri jövődöbelijét, hogy a 2500 korona visszafizetését engedje elhalasztani.

Az asszony állandóan levélbeli összeköttetésbe állott a báróval, aki augusztus 26-áig mindenféle címen még 3000 koronát csalt ki. Augusztus 26-ától kezdve nem jelentkezett többé a báró. Az asszony aggódni kezdett, felutazott Bécsbe, de ottan senki sem ösmerte a bárót.

Rosszat sejtve, a rendőrségre ment, hogy a báró lakheiyét megtudja, de ottan tudta meg aztán, hogy házassági szédelgővel van dolga. Knock nem báró, hanem szabó-segéd, akit Knocknak hívnak és a kit házasságsszédelgés miatt köröznek.

A megcsalt asszony egy fővárosi ügyvédet kért fel, hogy tegye meg a lépéseket a bécsi rendőrségnél.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A sóhivatali sikkasztás. Többszörös elhalasztás után holnap, szombatra volt kitűzve *Grau* Lajos aradi sóhivatali tiszt bűntényének fő tárgyalása. A vádlott súlyos betegségére való tekintettel azonban a tárgyalást újból el kellett halasztani. A törvényszék erre határozatáról táviratilag értesítette a beidéztet tanukat, tudatva, hogy nem kell megjelenniök.

§ A gyulai főkapitány ügye. Megírtuk, hogy *Ruzsinszky* Iona asszony rágalmozás miatt jelentette a gyulai törvényszéknél *Varga* Lajos rendőrfőkapitányt. Az ügyet a járásbíró szeptember 28-án veszi tárgyalás alá. A panaszos művésznőt *Lánczy* József dr. ügyvéd képviseli. Tanuk ez ügyben *Pásztor* Ede, *Radó* Dezső hírlapírók s *Bereczky* Lajos debreceni rendőrfőkapitány.

§ A bizalmatlanság, mint válóok. Fővárosi tudósítónk írja: Egy terézvárosi gazdag kereskedő, aki rendkívül feltékeny volt a nála harminc évvel fiatalabb, szép feleségére, hat éves gyermeke mellé házinevelőt fogadott. A nevelő ur, aki folyton a házasszony körül ólálkodott, a tanítvány nevelését teljesen elhanyagolta. A gyermek épen nem tanult tőle semmit és a férj ennek dacára határozottan ragaszkodott ahhoz, hogy továbbra is a házban

maradjon. Hasztalan tiltakozott ez ellen az asszony, ez mitsem ért, mert a férj hajthatatlan maradt. Végre is a fiatal urinó elhatározta, hogy radikálisabb eszközökhöz fog folyamodni. Mikor a férj távol volt, elővette a nevelőt tudtára adta, hogy ha nem távozik jószántából ki fogja pofozni a házból, mert nem tűrheti, hogy a gyermeke egy olyan ember nevelésén legyen bízva, aki maga is nevelésre szorul. Házitanítót ez az erélyes fellépés meglepetésként tiltakozott a magas hang ellen, miután azonban látta, hogy az asszony komolyan akarja váltani fenyegetését, őszintén beavallotta, hogy sohasem foglalkozott gyermekneveléssel, ő tulajdonképpen privát-detektív, akit a feleség azért fogadott fel, hogy állandóan kísérelje figyelemmel, kit fogad az asszony és nincs-e valamilyen viszonya. Erre a vallomásra a nő annyira felháborodott, hogy még aznap otthagytta a férjét és válópórt indított ellene a női tisztesség és méltóság durva megsértése miatt. A budapesti polgári törvényszék a nem mindennapi válókereset tárgyalását a jövő hétre tűzte ki.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 18.

A régen ahított esőt most kapták gazdáink, mikor az őszi termés eredményén már igen keveset lendít a nedveség.

A tengeri, melyet nehol már letörnek, sok helyen ugyaszoiván megsült a száron, a szőlő s így a bor minősége is keveset javul az esőre, míg egészségügyi szempontból ért talán a legtöbbet a soká késett eső.

A nagy szárazságban pihent eke is kikéült most és szántának vetnek, hogy a jó idő hasznosan legyen kihasználva a földműves által.

Gabona üzletünk még mindig nem érte el kellő élénkségét.

Mintegy 3000 mm. buza és 1000 mm. egyéb gabonanem került forgalomba.

Mai gabona-árak: Az árak, 50 kilogramm súlyegységet véve alapszámításnak, koronákban:

Buza I-ső minőségű 7.10—7.20.

Buza közép uj 6.70—6.80.

Tengeri ó 5.80—6.—.

Rozs uj névleges jegyzés 5.20—5.40.

Arpa uj névleges jegyzés 4.80—4.90.

Zab uj névleges jegyzés 4.80—5.—.

Iránzat változatlan.

Budapesti áru- és értéktőzsse.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 18.

Déltársaság. Buzakinál mérsékelt, vételkedv. Buzagyadt iránzat mellett 33.000 métermázsa került forgalomba változatlan, közben néhány fillérrel olcsóbban. Egyéb gabonanemek bányadtak. Időjárás esős. **Kötőzsse.** Berlin 1/2, Páris 20 olcsóbb.

Arad 18 órákor.

Buza októberre	7.47—7.48
Buza 1904. áprillisa	7.73—7.74
Rozs októberre	6.23—6.24
Rozs 1904. áprillisa	6.52—6.53
Zab októberre	5.44—5.45
Zab 1904. áprillisa	5.71—5.72
Tengeri szeptemberre	6.18—6.19
Tengeri 1904. májusra	5.43—5.44
Répe szeptemberre	—

Arad 5 órákor.

Buza októberre	7.48—7.49
Buza 1904. áprillisa	7.74—7.75
Rozs októberre	6.23—6.24
Rozs 1904. áprillisa	6.52—6.53
Zab októberre	5.45—5.46
Zab 1904. áprillisa	5.73—5.74
Tengeri szeptemberre	6.19—6.20
Tengeri 1904. májusra	5.42—5.43
Répe szeptemberre	—

Budapest-központai sortéskereskedelem.

— Szeptember 18. —

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogramm súlyban 118—9 fillérig, közép páronként 240—gramm súlyban 117—8 fillérig, könnyű páronként 100 grammig terjedő súlyban 114—5 fillérig.

Széklőzsse. Szeptember hó 15. napján volt 43.378 darab, szeptember hó 16. napján 151hajtja 3 darab, szeptember hó 16. napján elszállított 4 darab, szeptember hó 17. napján maradt készlet 43.511 darab. Üzlet: Csöndes.

NAPIREND.

Szeptember 19. Szombat. Róm. kath. naptár: Január vértanú. — Protestáns naptár: Január vértanú. — Izraelita naptár: Sabbat, Nicavim. — Görög-keleti naptár (szeptember 6.): Mihály. — A nap két 5 óra 27 percek, nyugvó 5 óra 47 percek.

Kölessy-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11¹/₂—12¹/₂ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1¹/₂—2¹/₂ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Ereky-múzeum helyisége mellett, lélestér.

Időjelzés. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratát szerint a mai napra a következő időjárás várható: Nyugaton, északon, sok helyütt csapadék, hűvös.

Szeptember 19. A pécskai Kossuth-szoboralapot készítő bizottság táncmulatsága (Nagyvendéglő.)

Szeptember 20. A Meteor aradi kerékpárklub bajnokságversenye a nagyváradai országúton. — Az aradi tornasportrendi közgyűlése délelőtt 11 órakor (Lyceumi tornacsarnok.)

Szeptember 22. Kőrjegyzőválasztás Világoson.

CSARNOK.

Antik beszélgetés.

(Az arcfesték.)

Irta: Tormay Cécile.

Egy nyári alkonyaton Klonáron ott állt az athénei hetaira negyed egyik félreeső utcájában és festette magát. Rózsakoszorús feje előrehajlott s mialatt tetszelegve nézegette enklépét a fényesre csiszolt réztükörben, ujjacskájával a tottan kenték el arcán a pirosító riziont.

— Ma szépen akarok lenni Leontichos lakomáján! Társuői nevetgélve futottak elő a házba. Korinna egy törött kagylóban a biborszínű syriai festéket tartá kezében, az aranyhajú Drosis a kecskeször ecsetet, Pyralis ébenfa szelencében az olmos fehér port s Lydea, a sötét arcú rableány, forrásvizet az agyagtálacskában.

Mindannyian odatelepedtek a tornác elkoptatott lépcsőire... Amongan a városkapu felől, sietős léptek zaja hangzott fel akkor. A leányok elcsendesedtek. Kisvártatva a sikátor fordulójánál egy narancsszínű pepiosba burkolt asszony azzal bukkan elő. Egyetlen rabnó követte nyomon.

— Azt hívém, Leontichos jön értem, hogy megelőzze az éjszakát! — mondá Klonáron csalódottan.

Az asszony ekkor haladt el a hetairák előtt. Kíváncsian pillantott feléjük, de mikor észrevette, hogy mindannyian reá tekintenek, megvetően fordította félre a fejét s gyors léptekkel ment tovább.

Elfojtott kacagás hangzott fel mögötte... Néhány tévovázó lépést tett még, aztán hirtelen hátravetette gyors fátyolát és visszatekintett.

A leányok látásból ismerték őt: Phillina volt, a szomszéd utcabeli borkereskedőnek felesége.

— Légy üdvöz, — szólt szerényen Klonáron, kíváncsú valamit?

— Arcátlan vagy leány, hogy szavaddal illetni mersz!

— Ne légy oly fennhéjázó, oh Phillina, mondá Klonáron elkomolyodva, — ne vess meg bennünket azért, mert neked férjed van.

— Való igaz, — kiáltá Korinna, kit sok bölcsességre tanított kedvese, a tudós Diphilos. — Ha természetes az, hogy a nők erényesek legyenek, akkor nincs okod a gögre, mert erényesség nem áldozat, ha pedig természetellenes, úgy nem büntethetsz megvetéssel, amiért mi úgy élünk, mint ahogy az istenek kívánják!

Az asszony mérgesen nézett a leányra, de azért nem ment odébb. Rabnője szepegeve nőgatta:

— Jer, megláthat valaki!... Csak nem állsz szóba ezekkel!

— De igen, — kiáltá s most már nem tűrtethette magát, — meg akarom nekik mondani, hogy fecsegésük olyan üres, akár egy kiszáradt kut!

— Mondj bölcsőbbet, — mormogta egykedvűen Klonáron, mialatt a kecskeször ecsettel ékes kis aranycsillagot festett homlokára.

— Okos szót akartok hallani?... Nos jó; vessétek hát félre azokat az átkos szépítő szereket. Nélkülük majd nem csábítjátok többé tobzódásra és bűnre férjeinket!

Eldobni a riziont, — nevetett Drosis, — mit szólna Polemon ha sápadt arcot nyujtok csókra, ... ha halványan lelne a virradat.

— Bohó beszéd, — mondá Pyralis, — az arcfesték a mi legjobb barátunk. A csunyákat csinosakká, a szépeket szebbekké varázsolja.

— Ugy ám, — csicsereggett Klonáron vigán, megállítja a múió időt; hosszabbá teszi az ifjúságot.

— Legyetek jók, — szavaltá emelt hangon Phillina, — s nem kell félmetek a mulandóságtól.

Lábujhegyre ágaskodott és mialatt homlokát böles ráncokba vonta, összefont karokkal leste szavainak hatását. Egy népszónoktól tanulta el ezt a fenkölt mozdulatot, melylyel nem egyszer ejtette kétségbe férjét, a derék borkereskedőt.

A leányok azonban ügyet sem vetettek rá. Korinna elgondolkozva nézett maga elé.

— Könnyen beszélés a mulandóságról, oh Phillina. Ti tisztos, férjes nők, kik anyák és feleségek vagytok, megmaradtok azoknak, ha megöregeszték is, de mi, akik csak asszonyok vagyunk, megszűnünk asszonyoknak lenni, ha elmúlik szépségünk és az ifjúság.

Phillina, bár nem értette a leány szavát, továbbra is okos arccal vágott.

— Mi addig élünk, amíg szépek és ifjak vagyunk, — kiáltá lelkesülten Klonáron. — Oltáron mosolygó Kypris holnap legdrágább arcfestéketem áldozom neked!

— Beszennyezted véie az oltárt! — mondá Phillina ünnepélyesen.

— Ne hidd te azt. A festék jó s mi tiszteletben tartjuk, mióta Aphrodite-Pandemos ép általa mentette meg egyik társnőnknek életét.

— Hogyan? ... mit mondasz? ... Beszélj gyorsan, hadarta a piciny asszony lihegve. Kíváncsisága legyőzte büszkeségét s felnyitott ajakkal hajolt a leányok felé, miként ha szomjasan nyulna egy vizes amphora után.

A hetairák összenéztek. Drosisból kitört a nevetés.

— Nem bánom, — mondá Klonáron, — mialatt az égre pillantott, — Leontichos lakomája ugys csak az Orion csillagának jöttével veszi kezdetét... Jer közelebb. No, ne félj hát... Úlj le ide mellém a lépcső fokára.

Phillina először óvatosan végig kémlelte a környéket, hogy nem látja-e meg senki a kétes társaságban. Aztán elküldte rabnőjét és Lydeát az utca két végébe őrszemnek, maga pedig, némi vonakodás után, leült Klonáron mellé.

(Folytatása következik.)

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1903. évi május hó 1-től. —

ARADROL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Gyorsvonat délután 4.21	Személyvonat d. u. 3.32
Személysz. tv. d. u. 4.45	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm. Szolnokról este 9.—
Erdélyre:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsinról délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36
Radnára délután 6.35	Gyorsvonat délután 4.06
Gyorsvonat este 7.18	Radnáról vas. és ün. e. 8.13
	Személyvonat este 9.05
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Személyvonat reggel 5.—	Személyvonat reggel 8.35
Vegyesvonat reggel 7.10	Vegyesvonat este 7.06
Személyvonat d. u. 4.11	Személyvonat este 10.33
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczáról szm. r. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczáról szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.56
	Pankotáról sziv. este 9.20

Motormenetek

Arad—Szabadbágytér és Battonya között.

Battonya felé reggel 8.—	Battonya felől reggel 6.02
Battonya felé d. u. 12.26	Battonya felől d. u. 12.04
Battonya felé este 7.11	Battonya felől d. u. 4.05

Arad p. u. Kisjenő-Erdőhegy és Pankota között.

Kisjenő felé délelőtt 11.35	Pankota felől reggel 5.48
Pankota felé este 7.20	Kisjenő felől délután 2.51

NYILTÉR.*

A Fehér kereszt nagytermében csak két előadása

a modern csodáknak.

Kedden, szeptember 22-én és szerdán, szeptember 23-án este 8 órakor.

Occultizmus, spiritizmus, pszichológia, somnambulizmus és gondolatátvitel.

A szagló- és látó médium.

A berlini, resau, mödlingi és brunói szellemidézés.

A derauport-i szellem kamara. Nagy hatást ért el Amerikában és minden művelt nyugati államban. Mindezek csak Homes és Fey eredeti kísértetei.

Helyárak: I. hely: 2 kor. II. hely: 1 kor. 50 fill. Állóhely: 1 kor. Karzat 50 fill. Deákok és katonák, őrmestertől lefelé az állóhelyen a beléptidij felét fizetik.

Jegyek előre válthatók ifj. Klein Mór könyvkereskedésében.

Van szerencsém Arad és Új-Arad m. t. közönségét mély tisztelettel értesíteni, hogy a volt Martini-féle

uradalmi söresarnokot

a mai napon átvetttem és a holnapi nap folyamán az ujaradi világhírű gyermek-zenekar közreműködésével Steiner Lambert karnagy személyes vezetésével meilett

megnyitom.

Legfőbb törekvésem leendő, hogy ezen legjobb hírnévűk örvendő söresarnok előbbi népszerűségét visszaszerezem, kifogástalan italok, kitűnő konyha és lelkiismeretes kiszolgálás által.

A nagyérdemű közönség b. pártfogásáért esedezen, maradtam

mély alázattal

Rieth Dániel,
vendéglős.

3/10 liter Bor Templommal

fenségesen kellemes ízű!

A szív működését mérsékelten emeli és étvágyat gerjeszt.

Kérjen mindenütt Rohitsi

2579

„Templomforrás“-t.

20827—1903.

Hirdetmény.

A folyó évi augusztus hónapban engedélyezett ítmérések várható forgalmáról szerkesztett 2 darab összeírású jegyzéket az állami jövedékről szóló 1899. évi XXV. t. cz. 17. §-a és az erre vonatkozó utasítás 17. §-ai értelmében 1903. évi szeptember 19-ik napjától számított 8 napra közszemlére az alul tesszük ki, hogy az ellen nem csak az érdekeltek, névszerűen Skergula István és Szabó Matild, hanem az aradi ipartestületek és kereskedelmi testület is nyújthat be 8 napon belül a fogyasztási adófelügyelőségnek észrevételeket.

Arad, 1903. évi szeptember hó 12.

A városi tanács.

M. kir. államvasutak.

119975—903. sz. hoz.

Pályázati hirdetmény.

Az alólírt igazgatóság a m. kir. államvasutak részére a jövő 1904. évben szükséges mintegy 100,000 db 220 centiméter hosszú 14 centiméter vastag, fölül 16, alul 20 centiméter széles közbelső másodrangú tölgy, vagy bükkfaipfa, vagy ugyanannyi 230 centiméter hosszú, 15 centiméter vastag, fölül 20, alul 25 centiméter széles másodrangú fenyőtalpfa szállítást biztosítani kívánván, ezen talpfák szállítására ezen neli nyilvános pályázatot hirdet.

A szállításra vonatkozó részletes módokat magában foglaló „Ajánlati felhívás” valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál, az országos iparegyesüleinél, a keresk. muzeum igazgatóságánál, valamint a magyar királyi államvasutak üzemeltetőségénél megtekinthető és a magy. kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési (A. III.) szakosztályánál (Budapest, VI., Andrassy-ut 78. sz. II. emelet 44. ajtó) kapható.

A pályázati feltételek kiegészítő részét képező általános és különleges feltételek a magyar kir. államvasutak budapesti nyomtatványtáránál szerezhetők meg.

A szabályszerűen kiállított ivenként egy koronás m. kir. okmánybéllyel ellátott ajánlatok lepecsételése és a boríték ezen felirattal: „Ajánlat 119975—903. sz. hoz” ellátva legkésőbb 1903. évi október hó 14-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályában átadandók, illetve posta útján oda beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének 5 százaléka készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban az ajánlatok benyújtására kitűzött határidőt megelőző nap déli 12 óráig az alólírt igazgatóság budapesti főpénztáránál leteendő.

Később benyújtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és nem a részletes módokat betartása mellett tételnek, valamint az olyanok is, a melyekre nézve az előírt bánatpénz le nem tétel, nem vétetnek figyelembe.

Budapest, 1903. évi szeptember hó.

A m. kir. államv. igazgatósága.

(Utánnymás nem díjazatik.)

Magy. kir. Államv. üztv. Aradon.

23890—1903. I. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak Arad—M. radna bez. Mária-Radna—Temesvár-Gyárvaros, kiz. Arad—Temesvár Józsefváros s kiz. Arad—Békés Csaba kiz. és Békés-Csaba kiz., Ősi kiz. összesen 295 5 kilométer hosszú vonalain, valamint az aradi üzemeltetőség hivatalos helyiségeiben használatba levő összes szolgálati óráknak 1904. évi január hó 1-től számított 8 éven át jó karban tartása, javítása és szabályozása iránt ezen neli pályázatot hirdetünk, minél fogva felhívjuk a pályázni kívánó és iparendélyvel bíró órákat, hogy egy koronás bélyeggel ellátott és „Ajánlat a pályázók jókarban tartására 23890—1903. sz. hoz” feliratu borítékba zárt ajánlataikat lepecsételve f. évi október hó 17-én déli 12 óráig a magyar kir. államvasutak aradi üzemeltetőségének általános (I.) osztályánál nyújtsák be.

Bánatpénz fejében 100 kor. azaz Egyszáz korona készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban legkésőbb f. évi október hó 16-án déli 12 óráig alólírt üzemeltetőség gyűjtőpénztáránál Aradon leteendő.

131968—1903. számhoz.

Magy. kir. Államvasutak.

Háló- étkező- és buffet-kocsik közlekedése

a magyar királyi államvasutak vonalain 1903. évi október hó 1-től kezdve.

I. Hálókocsik.

Budapest k. p. u. Brassó:
Budapest k. p. u.-ról indul este 9 ó. 15 p. 502. sz. vonattal Brassóba érkezik délután 2 ó. 09 p.
Brassóból indul d. u. 2 ó. 45 p. 301. sz. vonattal, Budapest k. p. u. érkezik reggel 7 ó. 50 perczkor.
Budapest k. p. u. Bukarest, Arad, Piski, Predealon át. (Csak november 15-ig.)
Budapest k. p. u.-ról indul d. u. 2 ó. 15 p. 602. sz. vonattal, Predealra érkezik reg. 6 ó. 26 p. Bukarestbe érkezik d. e. 11 ó. 25 p.
Bukarestből indul d. u. 5 ó. 05 p. Predeálról indul este 9 ó. 12 p. 601. sz. vonattal, Budapest k. p. u. érkezik d. u. 1 ó. 10 p.
Budapest k. p. u. Piski. (November hó 15-ig):
Budapest k. p. u.-ról indul éjjel 10 ó. 00 p. 608. sz. vonattal, Piskire érkezik d. e. 10 ó. 41 p.
Piskiről indul d. u. 4 ó. 12 p. 607. sz. vonattal, Budapest k. p. u. érkezik reg. 6 óra 10 perczkor.
Budapest ny. p. u. Bukarest, Temesvár Verciorován át:
Budapest ny. p. u.-ról indul d. u. 2 ó. 30 p. 704. sz. vonattal, Verciorovára érkezik éjjel 1 ó. 20 p. Bukarestbe érkezik d. e. 11 ó. 40 p.
Bukarestből indul d. u. 5 ó. 55 p. Verciorováról indul éjjel 2 ó. 18 p. 703. sz. vonattal, Budapest ny. p. u. érkezik d. u. 1 ó. 25 p.
Budapest ny. p. u. Temesvár-Józsefváros:
Budapest ny. p. u.-ról indul éjjel 10 ó. 10 p. 706. sz. vonattal, Szegedről indul éjjel 2 ó. 00 p. 710 sz. vonattal, Temesvárra érkezik reggel 5 ó. 20 p.
Temesvárról indul este 9 ó. 45 p. 709. sz. vonattal, Budapest ny. p. u. érkezik reggel 7 ó. 15 p.

A hálókocsi-pótjegyek árai:

(Brassón tulra csak I. oszt. menetjegyekkel vehető igénybe.)

Budapest k. p. u.	Brassó vagy viszont I. oszt. 14 kor. 40 fill. II. oszt. 10 kor. 80 fill.
Kolozsvár—Brassó (nappal)	9 " 60 " 7 " 20 "
Budapest k. p. u. Bukarest	17 " 40 " 3 " 60 "
" " Predeal	14 " 40 " — " — "
" " Brassó	14 " 40 " 10 " 80 "
" " Arad (nap.)	4 " 80 " 3 " 60 "
" " Piski	9 " 60 " 7 " 20 "
Arad—Bukarest	13 " 60 " — " — "
" " Predeal	9 " 60 " — " — "
" " Brassó	9 " 60 " 7 " 20 "
Budapest ny. p. u. Bukarest	16 " 60 " — " — "
" " Orsova	9 " 60 " 7 " 20 "
" " Temesvár	9 " 60 " 7 " 20 "
" " Temesvár (nap.)	4 " 80 " 5 " 60 "
Temesvár—Orsova	4 " 80 " 3 " 60 "
" " Bukarest	12 " 80 " — " — "

II. Étkező kocsik.

Budapest k. p. u. Piski. (Csak november 15-ig.):
Budapest k. p. u.-ról indul d. u. 2 ó. 15 p. 602. sz. vonattal, Piskire érkezik éjjel 10 ó. 08 p.
Piskiről indul reggel 5 ó. 08 p. 601. sz. vonattal, Budapest k. p. u. érkezik d. u. 1 ó. 10 p.

III. Buffet kocsik.

Budapest k. p. u. Arad:
Budapest k. p. u.-ról indul reggel 6 ó. 50 p. 604. sz. vonattal, Aradra érkezik d. e. 11 ó. 51 p.
Aradról indul d. u. 4 ó. 21 p. 603. sz. vonattal, Budapest k. p. u.-ra érkezik este 9 ó. 35 p.

Jegyzet: Az étkező és buffetkocsik étkező termelt I. vagy II. oszt. menetjeggyel bíró utasok vehetik igénybe, külön illeték fizetése nélkül. — A buffet-kocsikban levő ülőhelyekkel bíró külön szakaszok azonban csak I. osztályra érvényes menetjegyekkel, illetve menetigazolványokkal bíró utasok által használhatók.

Budapest, 1903. szeptember havában.

(Utánnymás nem díjazatik.)

Takarékpénztári betétkönyvek letét gyanánt nem fogadtatnak el.
Ezen feltételektől eltérő vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok között a választás szabadon, a megajánlott összegre való tekintet nélkül történi.

A szerződési feltételek alólírt üzemeltetőség I. osztályánál a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők illetve kívánatra postán megküldetnek, feltételezzük tehát ajánlattevőkről, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A pályázási székhely: Arad, vagyis az illető órák, ki e teendőket megbízatik, köteles Aradon lakni, illetve itt üzletet tartani.

Az ajánlatok feletti határozathozatal az ajánlatok felbontásától számított 14 nap alatt várható, míg a letett óvadék ezen határidő után 8 napon belül fog kiutaltatni.

Az ajánlattevők ajánlatukkal az azok fölött hozandó végleges határozat hozataláig kötelezettségben maradnak s azokat nem vonhatják vissza, mivel az ajánlat visszavonása a bánatpénz elvesztését vonja maga után.

Arad, 1903. évi augusztus hó.

Az üzemeltetőség.

(Utánnymás nem díjazatik.)

Magyar királyi Államv. üztv. Kolozsvárt.

21529—1903. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak kolozsvári üzemeltetősége 1904. évi január 1-től kezdődőleg három egymásután következő évre pályázat útján kívánja biztosítani hivatalnokai és hivatalnok-gyakornokai számára azon egyenruhákat és egyenruházati cikkeket, a melyeket szolgálatközben az illetők viselni tartoznak.

Ezen egyenruhák a következőkből állanak:

1. nyári-zubbony, 2. tavaszi vagy őszi zubbony, 3. téli zubbony, 4. nyári nadrág sötétkekes-szürke vagy drappszínű szövettől. 5. tavaszi és őszi nadrág, 6. téli nadrág, 7. tavaszi és őszi felöltő, 8. téli felöltő, 9. sapka, 10. nyakravaló, 11. keztyű, 12. karkötő, 13. rangjelző rózsák.

Az 1—8. tét. alatt felsorolt egyenruhák készítéséhez szükséges felső kelmék bármely beiföldi posztógyáronál szerezhetők be.

A 9—13. tétel alatt felsorolt ruhadarabok és ruházati cikkek, valamint az 1—8. tétel alatti ruhadarabok elkészítéséhez a felső kelméken kívül szükséges egyéb kellékeket szállító tetszés szerinti forrásból szerezheti meg, ezekre nézve csak az a kikötés, hogy jó minőségűek, s amennyiben ezen cikkeket Magyarországon is gyártják, hazai gyártásuk legyenek.

Ezen ruhadarabok elkészítésére és szállítására vonatkozó részletes feltételek és ajánlati minta valamennyi hazai kereskedelmi és ibarkamaránál és üzemeltetőségénél megtekinthetők és a magy. kir. államvasutak kolozsvári üzemeltetőségének anyag és leltárbeszerzési osztályánál ingyen kaphatók.

A szabályszerűen kiállított, egykoronás magyar okmánybéllyel ellátott ajánlatok lepecsételése legkésőbb 1903. évi szeptember hó 24-én déli 12 óráig alólírt üzemeltetőség általános osztályánál benyújtandók illetve posta útján beküldendők s a boríték a rendes címzésen kívül ezen külcímmelel is ellátandó, „Ajánlat 21529—903. számhoz hivatalnoki egyenruhák szállítása iránt.”

Bánatpénz, mely a szállítás elnyerése után óvadékkul fog szolgáltatni: 400 korona készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban 1903. évi szeptember hó 23-án déli 12 óráig a kolozsvári üzemeltetőség gyűjtőpénztáránál leteendő. Készpénzbeli letét után kamat nem jár.

Alólírt üzemeltetőség fentartja magának a jogot, hogy az ajánlatok között tekintet nélkül az egy-ségárrakra, szabadon választhasson.

A fentebbi feltételektől eltérő elkésve érkezett, vagy táviratilag tett ajánlatok figyelembe vételre igényt nem tarthatnak. Továbbá pótajánlat, vagyis olyan, mely a benyújtásra kitűzött idő után érkezett be, semmi szín alatt s még az esetben sem vehető figyelembe, ha az ajánlat előbből volna is keltezve.

Kelt Kolozsvárt, 1903. évi augusztus hóban.

Az üzemeltetőség.

(Utánnymás nem díjazatik.)

APRÓ HIRDETÉSEK.

Egy kevésbé használt

4 üléses automobil jutányosan eladó. Értekezhetni Ascher Ferencz és Társa műszerészknél Arad, Deák Ferencz utca 39. 1946

Gyógyszerész

gyakornoknak ajánljuk a keltő iskolákat végzett fiatalember. Czim a kiadóhivatalban. 2014

Egy 4 esetleg 5 szobás

lakás november hó 1-ére ocsón kiadó, Halász-utca 27. 1968

5595—1903. tkvi. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az aradi kir. törvényszék, mint telekvi hatóság közhírré teszi, hogy az Aradmegye közönsége végrehajtónak, Kriván János végrehajtást szenvedő elleni 697.092 korona 46 fill. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. törvényszék területe lévők, Aradvárosában fekvő, az aradi 2007. sz. telekkönyvben A. + 1. sor-sz. alatt foglalt György-utcai 82. számú egész házra 1800 kor. becsérték, továbbá az aradi 1926. számú tkvben Mihály-utca-ban 25. számú egész házra az árverést 212 korona ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1903. évi október hó 19. napján délelőtt 10 órakor az igazságszolgálati palota I-ső em. 88. sz. a megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 180 kor. és 21 kor. 20 fill. készpénzben, vagy az 1881. LX. t. czikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatti kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni. Kelt Aradon, 1903. évi aug. hó 4-ik napján, a kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Zubor,

kir. tszéki bíró.

2016

TORLESZTESE

Pénzkölcsönöket

közvetíték a legelőnyösebb feltételek mellett, földbirtokokra és városi bérházakra 4-3, 4-5, 5 és 5-5% kamattal

20, 25, 30 és 50 évi visszafizetésre

(amortizációra), féléves részletekben, melyben úgy a kamat, mint a tőke törlesztése belefoglaltatik.

Elvém a t. jelzálog-kölcsönt kereső közönség szolid és gyors kiszolgálása.

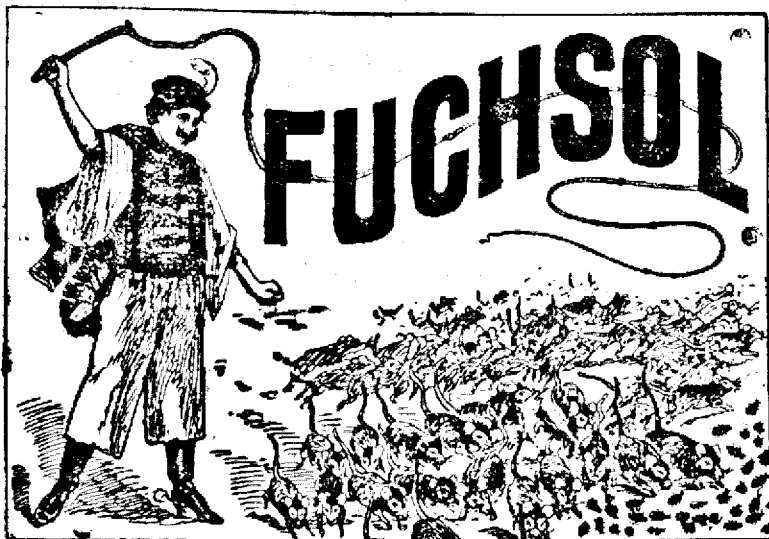
A kölcsönök készpénzben, a záloglevelek teljes névértékben fizettetnek ki. E ötéves költségek ingyenesek, díjazásom utólagos. Bővebb felvilágosítással szolgálok.

HERCZOG SANDOR,

1984

Aradon, Weitzer János-utca 15. ajtó 7.

Méregmentes!

Szabadalmaztatott!

Cs. és kir. katonai hatóságok, kir. hatóságok fogházak fölött, kórházak, megyei hatóságok, városi hatóságok és községek, erdészeti hivatalok, zárdák, pékek, mészárosok, hentesek és magánosok kéretnek szíves figyelmüket a nemrég feltalált méregmentes „Fuchsol-vegykészítményre” fordítani.

„FUCHSOL”

kipusztítja az összes rágóállatokat és pedig, patkányokat, házi- és mezei egereket, emberekre és házi állatokra való veszély nélkül.

„FUCHSOL”

kipusztítja az összes férgeket, ugymint poloskát, bolhát, muszkát, molyt stb. a fajtával együtt.

MINDEN állatnemnek egy külön szer. Megrendelhető vidéki városokban. gyógyszerészeknél és fűszerkereskedőknél.

Aradon kapható: Braun N. A., Fejér Gyula, Földes Kelemen gyógyszerész, Hegedűs Gyula, Krausz Elemér és Társai, Steinitzer N., Tamasdán Cornél fűszerkereskedő, Vojtek és Weisz, valamint Vojtek Kálmán uraknál. — Ahol nem kapható közvetlenül szállít.

„FUCHSOL” vegyi-laboratorium

Ujházy Árpád és Társai

1601

POZSONY, Vörösmarty-utca 7.

XX Törvényesen védve! XX

XX Olcsó! XX

Arad legnagyobb

órá és ékszerraktára.

Iskolás deákok részére pontosan járó órák 5 koronától kezdve kaphatók

DEUTSCH IZIDOR

órá és ékszerész-nél

ARAD, TEMPLON-UTCA

Minorita-palota.

Tört arany, ezüst és zálogcédulák 1897

a legmagasabb árrban megvételik vagy becseréltetik.

Legelőcsőbb bevásárlási forrás.

Arad legrégibb kerékpár és varrógép javító műhelye és raktára, Szabadság tér 7. sz.

Hammer Vilmos

villany-műszerész.

Telefon szám 96.

Elsőrendű drezdai kerékpárok.

Raktáron

Singer karikahajós varrógépek

műhímezésre, továbbá

zajtalan járású Singer varrógépek 32 frtért öt évi jótállás mellett.

Villanyosengő

és

1891

telefon-berendezést szakszerűen és jótállás mellett vállalok. — Nagy raktár kerékpár és varrógép alkatrészekben.

Nagymennyiségű

l é c z

eladó

az Aradi Nyomda Részvénytársaságnál.

Maklár Gyula valódi

„LINOLEUM” Padlólakk-festék

a legjobb és legelőcsőbb, amellyel legszebb minden más Lakkfesték gyártmányok között; világossárga, sötétsárga és barna színben kapható 1 kgm. tartalmu dobozban, melyet festés előtt nem kell átüríteni.

Egyedül kapható:

BRAUN N. ANTAL

festékraktárában

Aradon, Boros Béni-tér 6. és Forray-utca 7. szám.

Helyi és megyei telefon 887.

Saját érdekében kérjen „Maklár-féle Linoleumot”. Tükörfényességű „Maklár-féle Linoleumot” kérjen. Tartós és mosható padlófestéket kérjen, ez pedig egyedül „Maklár-féle Linoleum.” Hazai gyártmány és nem külföldi panes; egyedül „Maklár Linoleuma.” Egy kgm belőle 1-60 kor. és vidékre is küldetik Braun N. A. cég által.

2017

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája